

מַחְבָּדִים

חודש שבט תשפ"ו • תורה
ד' ח"ב • גליון מס': 22

מתחברים יחד לתורה של רבינו

החיבור
מזרח חדש

אֲשֶׁר אֵימָתָהּ; בְּהִמּוֹן מַלְאָכִים, בְּהַלְוֵי מַחְנֹת,
בְּשִׁבְיֵי אֵשׁ, בְּמַסְלֹלֵי זָבִיל, וּמִזְרָאֵה עֲלֵיהֶם
וְאֵבִית תְּהַלָּה; מְגִישֵׁי עֹפֶר, מְקֻרְצֵי חֹמֶר, מְגִלְוֵי גֹיֶשׁ,
מַחְסֵי דָעָה, מִרְיָקֵי שֹׁכֵל, וְהִיא תְהַלָּתָהּ

מי ילד
לי את
אלה?

שיחת
מתחברים

העולם
הבא זה
הרגע הזה

חיבור
פנימי

לא צריך
להרחיק
עד מרבית

מכיר
את זה

למעלה
מתני
האותיות

מעמקי הבאר

מגיעים
לקומה
העשירית

להחיות
את החיים

מה שהיה
הוא
שיהיה

צפונות

לטייל
בתורתו

לפרויקט השקפה והתבוננות
בליקויי שו"ת

מברסלב של ריגושים לרמזים אישיים | סיפורו של מטייל

בת זמן

06

הדייג המפורסם
והמציאות העגומהמה הם המשאות הכבדים שאנו סוחבים |
איך ניתן לחיות בכל רגע מעל הזמן

04	מכיר את זה
06	חיבור פנימי
07	חידת החודש
08	שיחת מתחברים
10	חיבורים
12	להחיות
14	מעמקי הבאר
16	ביאור הפשט
19	הניגון
20	המטיילים
26	בעין העדשה

מטייל
ומקשיב
לרמזיםעמוק בפנים, מתחת לילד הפרא
שרץ בגבעות, התחיל לנבוט בו רצון
להבין | "היתה לי תחושה שיש כאן
רמזים אישיים אליי"

16

אתה לא ברשימת ההפצה של לטייל???
לא מקבל את החוברות והעלונים???
נשמח מאוד שגם אתה תקבלגבאי בתי הכנסת, אחראי קבוצות הלימוד בארה"ק, נציגי הישיבות והכוללים, המבקשים לקבל את חומרי
הלימוד של 'לטייל' נא לעדכן בהקדם את אחראי ההפצה הארצי של 'לטייל בתורתו'

התקשרו 055-672-8289

מחובדים

יו"ל ע"י לטייל בתורתו
קו 'לטייל': 04-627-7313
מייל: lb046277313@gmail.com
לפרסום בעלון יש לפנות למייל
אין המערכת אחראית על תוכן הפרסומות

מבחן חדש של 'לטייל בתורתו'

10 שאלות
מאתגרות
על פשט התורה

מבחן מתחלף בכל שבוע

מבחן של דיוק ושליטה בפשט התורה עצמו.
מיועד ללומדים ששמו לב לפרטים ודקדקו
בלשון, ורוצים לבחון רמת הבנה גבוהה
ומדויקת יותר.

הגרלה שבועית:

3 זונים - 500 נ"ל כל אחד

מבחן
שבועי
עילוני

בנוסף לכל שאר המבחנים הייחודיים הוטיקים

המתחן
לומדים • נבחנים • זונים

נבחנים בקו לטייל 04.6277.313 או בנדדים פלוס שלוחת לטייל

מכיד את זה

תובנות ופיסות דעת לחיים מהתורה הזמנית

מה שילמדתי בסרביה

תנו לי לנחש שרובכם לא שמעתם אף פעם על סרביה.

מדינת ענק משעממת. מחולקת לעשרים ותשעה מחוזות, ומונה קרוב לעשרה מליון נפש.

ונמצאת במלחמת התשה ארוכת שנים עם שכנתה קוסבו.

אלא ש'הדרכים תאבים שיסע עוד אחד עליהם להצדיק האמת'. (חיי מוהר"ן שטו)

וכך מצאתי את עצמי בדרכי לקיבוץ הקדוש על ימי ראש השנה, במעונו של שליח חב"ד המקומי הרב יהושע קמינצקי, שקיבלנו במאור פנים, וסיפר לנו על עבודת הקודש במקום, ושימור הגחלת היהודית במדינה הנידחת.

היות ונשאר זמן רב עד הטיסה שמנו פעמינו, אני ועוד כמה מהקבוצה, לתור את הארץ ולזכות לעוד כמה שכר פסיעות בדרך לצדיק... כמובן שהעוברים ושבים הביטו בהשתאות בקבוצה המעניינת שצועדת ברחוב בין מאות ואלפי גויים, בלבושם ומראם המשוונה.

אלא שלפתע צד את עינינו מראה שהיה נראה כלקוח מאחד מספרי האגדות. בתוך כל ההמון הגויי מתהלך לו בשלווה יהודי של צורה, מאיר עיניים, זקנו הארוך יורד על פי מידותיו, כובע קסקט לראשו, וחוטי ציציותיו מתבדרים להם ברוח הסרבית.

התרגשנו מאוד. היה מפתיע למצוא במקום נידח כזה יהודי שנראה שיצא זה עתה ממנחה ב'איצקוביץ'. ממש כבשה אחת בין שבעים זאבים.

כמובן שרצנו אליו מיד.

היהודי התרגש עוד יותר ממנו, חיבקנו אותו בהתלהבות. וסיפר בעברית שבורה מתובלת באנגלית על חייו במקום כזה.

מאחר וזמן הטיסה התקרב, נאלצנו להיפרד מאותו יהודי פלאי. לא לפני שנתנו לו צדקה ברוחב לב. והפצרנו בו כמובן, לבוא איתנו לאומן לראש השנה.

טוב, שלום ולהתראות.

כשצעדנו חזרה לכיוון בית חב"ד לקחת את מטלטלינו, שחנו ביננו בהתלהבות בגודל אהבת ישראל שיש בכל אחד. ואיך שתיכף שראינו את אותו יהודי שלא הכרנו וכנראה גם לא נכיר,

נוצר ביננו קשר ואהבה לכל יהודי באשר הוא.

אלא שאז ניסיתי רק לחשוב.

מה היה קורה אילו הייתי פוגש את אותו יהודי ברחוב סמוך למקום מגורי. האם הייתי מתייחס אליו, האם הייתי מסתכל לכיוון שלו בכלל.

האם הייתי מחייך אליו ומתעניין בו או לכל הפחות מברך אותו ב'בוקר טוב', או שמא הייתי עובר למדרכה שממול ומביט בו בהתנשאות? רק שואל.

ואו אז התבהרה אצלי ההכרה וההבנה כי אהבת ישראל אינה נמדדת רק ביהודי מופלא ומעניין בין עשרה מליון גויים, אלא גם בסתם יהודים רגילים לגמרי המתהלכים בינותינו.

כן כן, גם השכן המעצבן שאחראי על הוועד בית או האברך העדין שהוא מהכולל.

נזכרתי במעשיה הזאת, אף שהייתה לפני כמה שנים, כשלמדתי את דברי רבינו הק' בתורה שלנו - התורה הנצחית:

וְכָל אֶחָד יָכוֹל לָקֵים זֹאת, לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים. כִּי בִשְׁשִׁים מִדְּבָרִים יָחַד בִּירָאת שְׁמַיִם, אִזּוּ בִשְׁאֶחָד מֵאֵלֶּיךָ לְחַבְּרוֹ בְּאִיזָה דְּבֹר, נִחְשֵׁב חֵבְרוֹ אֶצְלוֹ בְּחֵיטָה תַּלְמִיד. וְצִדִּיק כָּל אֶדָם לְחֹזֶר לְהִשְׁתַּדֵּל וְלַעֲסֵק בָּהּ, כִּי לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה לְשִׁכְתוֹ יְצֵרָה, כִּי צִדִּיק כָּל אֶחָד לַעֲסֵק בִּישׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם, שִׁיחִיהָ הָעוֹלָם מִמּוֹלָא מִכְּנֵי אֶדָם. כִּי זֶה עֶקֶר יֵשׁוּב הָעוֹלָם בִּישְׁהָעוֹלָם מִמּוֹלָא מִכְּנֵי אֶדָם. הֵיטָּה מִכְּנֵי יְצֵרָה.

האמת כשקראתי בפעם הראשונה את המילים הקדושות האלו, התיאור הראשון שעלה במחשבתי הוא, שני חסידים בעיירה אוקראינית קפואה יושבים על יד האח הדולק, ושחים ביניהם בדיבורי התחזקות והתעוררות יחד בהכנעה ובאהבה. וכל אחד מכניס בחבירו דעת ויראת שמים נפלאה. וכמובן אחר כך הם פוצחים בריקוד גלוב ומלבב אל תוך הלילה...

טוב, אני משער שהבנתם את הנקודה. איך שגם המשפט וְכָל אֶחָד יָכוֹל לָקֵים זֹאת, לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים' מצטייר במחשבה כדבר מופשט וערטילאי שצריך להתבונן איך הוא קשור אלי. והיום כמו אז אמרתי לעצמי. 'כי קרוב אליך הדבר מאוד'.

וכמו שבשביל אהבת חברים אין צורך לנסוע עד לסרביה. כך בלדבר עם חבר ביראת שמים אין צורך לקמט את המצח ולומר בכובד ראש איזו שהיא תובנה עמוקה שתשנה את פני ההיסטוריה.

כן. משפט קטן של חזיוק, איזה דיבור של

אמונה או שיחה של רבינו. גם כשהוא נאמר איך שהוא, מה שהוא. הוא דיבור עם חבר ביראת שמים. ואתה זוכה על ידו להעמיד תלמידים, ולהוציא הפנימי לחברך ולזכות לכניסת מקיפים חדשים אליך.

כן אתה, מה אתה מסתכל עלי. נכון שהתורות של רבינו הם עמוקים מיני ים, ואנו מצווים מפיו הקדוש לעיין ולטייל בתורתו וחדריה. אף על פי כן אין מקרא יוצא מידי פשוטו.

ואדרבא, דייקא החיבור בין ההתבוננות והעיין בדבריו הקדושים, לבין הקיום הפשוט וההליכה בתמימות עם התורה, הוא זה שמגלה העומק והרובד המופלא המסתתר בין בתרי ים חוכמתו ז"ל.

ובאמת, זה נכון גם לגבי כל עניין ההליכה עם התורות של רבינו. האם זה דבר מסובך ומורכב. ללכת. עם. תורה.

או פשוט ללכת עם תורה. להתחיל לקיים את הנאמר בתורה, בפשיטות. בתמימות ובשמחה. 'בפיך ובלבבך לעשותו'.

אגב, כשחזרנו לבית חב"ד וסיפרנו בהתרגשות לרב קמינצקי על הפגישה המופלאה עם אותו יהודי יקר. השליח סיפר לנו שאותו יהודי נפלא שחיבקנו ודיברנו בהתלהבות הוא גוי איראני (!) שמתלבש ונראה כיהודי על מנת לקבל אזרחות ישראלית.

התרגשנו מאוד. היה מפתיע למצוא במקום נידח כזה יהודי שנראה שיצא זה עתה ממנחה ב'איצקוביץ'. ממש כבשה אחת בין שבעים זאבים.

טוב, לקח לנו זמן להתאושש. אבל אם בזכות זה ניסיתם להתחבר וללכת עם התורה קצת, היה שווה.

גם בעולם הזה צריך לקיים בפשיטות על כל פנים. ולילך בהם. כאשר שמענו מפיו הקדוש כמה פעמים. שצריכים לילך עם אותם התורות. והשם תבדוק יצוור לזה! (חיי מוהר"ן שפח)

בסיעתא דשמיא

המבחן האבא

מבחן אמריקאי על פשט התורה

7 שאלות | רמה קלה | מתחילי בכל שבוע
המבחן הבסיסי על פשט התורה - סיכום שבועי ברור לפי סדר הלימוד. פתוח לכל מי שלומד, פשוט, קל ושווה להצטרף.

הגרלה שבועית:

3 זוכים - 200 ₪ | 10 זוכים - 100 ₪

המבחן האססס

מבחן מקיף על כל התורה הנלמדת

60 שאלות על פשט התורה

בשלב מתקדם של ההליכה עם התורה נפתח מבחן סיכום אחד, מקיף ומשמעותי, המסכם את כל התורה שנלמדה.

פרסים גבוהים במיוחד בשווי אלפי שקלים מועד הפתיחה יפורסם בהמשך

לטייל בתורתו

לעידוד העסקה והתבוננות בליקוטי שוה"ר

ההמתחן'כ

של לטייל בתורתו

השאלות אצרכו

10 שאלות | רמה מתגות | פעמיים בחודש | ללא הגבלות

שאלות המעוררות מחשבה ומובילות להתבוננות והעמקה בקשרים ונקודות חשובות שבתורה.

10 שאלות מאתגרות על פשט התורה

מבחן מתחילי בכל שבוע מבחן של דיוק ושלטיה בפשט התורה עצמו. מיועד ללומדים שישמו לב לפרטים ודקדקו בלשון, ורוצים לבחון רמת הבנה גבוהה ומדויקת יותר.

הגרלה שבועית:

3 זוכים - 500 ₪ כל אחד

השאלה האחרונה

שאלה אחת המתפרסמת אחת לשבועיים

שאלה העולה מתוך קשרי התורה. הלומדים מוזמנים לכתוב את תשובתם האישית, כל אחד בפי רוחב הבנתו האישית בלימוד.

הגרלה: 500 ₪ לזוכה אחד

חידה אחת חדשית מתוך מגזין "מחוגרים"

כתב צופן המסתיר מושג, נושא או דמות מתוך התורה. הלומדים מוזמנים לפענח את החידה ולשלוח את פתרונם.

הגרלה: 500 ₪ לזוכה אחד

קו לטייל 04.6277.313
נדרים פלוס שלוחת לטייל

לומדים • נבחנים • זוכים

חיבור פנימי

הרגע הזה! עכשיו אתה עובד את ה'!

הדייג המפורסם - הסיפור היפה והמציאות העגומה | מה הם המשאות הכבדים שאנו סוחבים | איך ניתן לחיות בכל רגע מעל הזמן | רגע ההווה הוא מעל הזמן | כעת יאמר לעיקב ול'ישראל | מאמר עכשווי...

האימפריה הרמינית

ישנה אגדת עם ידועה ומפורסמת, על איש עסקים ממולח שטייל על חוף הים והוא רואה דייג שיושב בנחת על הסלעים מול גלי הים בשעת צהרים מוקדמת, לאחר שכבר סיים לדוג - ומתבונן בים.

הדייג האיש העשיר ניגש אליו ושאל: מדוע אינך יוצא לים לדוג עוד דגים? הדייג עונה: כי כבר דגתי מספיק כדי לפרנס את משפחתי להיום. "אבל יש לך עוד הרבה זמן היום - מקשה העשיר בפליאה - "יכולת לדוג עוד, למכור את הדגים ולהרוויח יותר כסף". "ומה אעשה עם הכסף?" משיב לתומו

אך הדייג בשלו, כאילו לא הבין מאומה - "ומה אני ארוויח מזה?" עיניו של העשיר נצצו, 'הנה הוא התחיל להבין', חשב לעצמו. והשיב - "תהיה איש עשיר מאוד, תהיה לך אימפריה של ממש". לאכזבתו של העשיר, הדייג לא מציא בכך עניין, והמשיך להקשות, "ואז מה אעשה?" איש העסקים השיב בניצחון - "אז תוכל לפרוש, לשבת בנחת על החוף, להירגע וליהנות מהחיים בלי דאגות". סיים הדייג את השיחה מחוייך, וענה לו, "אבל זה בדיוק מה שאני עושה עכשיו..."

דאגות העבר והעתיד

הסיפור המפורסם מבקש להמחיש את מרוצתם של בני האדם להשיג עושר ואושר הנמצא בהישג ידם - אך הוא מתעלם במופגן ממצאות חיים שונה.

תיאור הסיפור המפורסם מתחיל בדייג שהאיר לו מזלו והוא יושב ליד מכמורת מלאה דגים המספיקים לו כדי יומו, אך הסיפור מתעלם ממצוקות החיים.

מה יקרה אם מחר הדייג יחלה או שימותו הדגים?

מה מרגיש הדייג ביום בו הוא יושב יום שלם ליד האגם - ואפילו דג אחד הוא לא הצליח להעלות בחכתו?

רבינו הקדוש, בתורה ז' תניינא מלמד אותנו - את האנשים המודאגים מדאגת האתמול והמחר גם יחד - כיצד למרות ההסתכלות על החיים בצורה מפוכחת, ישנו שורש קדוש ונשגב, המאפשר לחיות חיים אמיתיים בכל רגע בחיים.

ההתמודדות אינה מתחילה בדאגותיו של הדייג או העשיר, ההתמודדות מתחילה מהמשאות הכבדים שאנו סוחבים על גבינו.

רגע ההווה, הרגע שבו אתה קורא את השורה הזאת ועוצר לנשום, הרגע הנוכחי. זה העולם הבא!

כי עקר הרחמנות הוא כשישראל עם קדוש נפילין בעונות. כי זהו הרחמנות הגדול מכל מיני רחמנות. כי כל היסורים הקשים שבעולם אינם נחשבים כלל כגורם המשאוי הכבד של עונות. כי כשישראל נפלים בעונות. זהו משאוי כבד מאד, שאי אפשר לשא כלל המשאוי הכבד הזה, בבחינת כמשא כבד יכבדו מכני'.

בקשרי התורה מתגלה הבנה נפלאה וחדשה - מהו המשא? כל החיים בתוך העולם הזה מורכבים מעבר ועתיד.

בכל רגע נתון אנו סוחבים על גבינו את כל משקעי העבר, את כל הנפילות והכישלונות השלומיאליים שעשינו אי פעם, ואנו במאמצים מרובים נושאים אותם על גבינו לעבר העתיד. אין לנו שום בטחון שהעתיד יהיה טוב יותר, קדוש יותר, קרוב יותר לה', משום שעל גבינו אנו נושאים משא, את כל מורשת העבר - עד כדי כך שבמידה מסוימת אנו מסכימים להוריש לבנינו ולתלמידנו את אותה חלישות דעת ונמיכות קומה.

הכל אין ואפס!

ומה עם ההווה?

רבינו לכאורה מתעלם ממנו!

מי שמתבונן היטב פנימה, נוכח שרבינו לא רק שהוא אינו מתעלם ממנו, אלא רגע ההווה הוא הפתרון השורשי לכל

הטרדות, העוונות, הייסורים והקושיות: "כי כל הוֹמֵן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הוּא בָּלֹ, מִה שֶׁהִיָּה וּמִה שֶׁיִּהְיֶה, הוּא בָּלֹ אֵין וְאִפֹּס נִגְדֵי יוֹם אֶחָד, וְאִפֹּלוּ נִגְדֵי רֵגַע אֶחָד שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא יוֹם שֶׁבָּלֹ אֶרֶךְ. וְשֵׁם אֵין שׁוֹם וְכֵן, כִּי הוּא בְּחִינַת לְמַעַל מִהוֹמֵן".

כשרבינו עוסק במציאות הזמן ששייכת לעולם הזה - הוא מזכיר רק את העבר והעתיד. מה שהיה ומה שיהיה. העבר והעתיד הם אין ואפס מול העולם הבא, אבל ההווה מה איתו?

בתוך דבריו רבינו רומז ומגלה:

רגע ההווה, הרגע שבו אתה קורא את השורה הזאת ועוצר לנשום, הרגע הנוכחי. זה העולם הבא!

אם נדייק בלשון רבינו, הוא שם את כל הזמן של העולם הזה בכף אחת של המשקל, מול רגע אחת של עולם הבא. כי רגע אחת, דהיינו חווית הרגע הנוכחי של ההווה, זה בדיוק המהות של העולם הבא. מעל הזמן הוא כמו רגע אחד ארוך, חוויה של שניה אחת שאינה נגמרת לעולם.

כעת יאמר לעיקב ול'ישראל מה פעל אל'!

החיבור לרגע הנוכחי - ככל שניתן לחוות אותו כאן בעולם הזה - הוא השגת עולם הבא, אבל לעומת זאת כל חיבור חזק מדי לעבר או דאגות מהעתיד, מונע מאיתנו לדעת ולהרגיש חזק את אלוקותו יתברך. דווקא הרגע הבודד שלכאורה הוא הכי אין ואפס כנגד כל שנות דור שהיו ושיהיו, הוא הרגע האמיתי, עד כדי כך שכל הזמן בטל כנגדו.

אם אנו רוצים לחיות חיים אחרים לגמרי, כדאי לנו לקחת נשימה ארוכה, לעצום עיניים ולנסות להתחבר לרגע הנוכחי בו אנו נמצאים. בכל שניה מחדש, בכל נשימה חדשה, יש את החיים העכשוויים של הרגע הזה. ברגע הזה הנוכחי אין שום משא, ברגע הזה הנוכחי אין שום צער ויסורים.

אם אנו עכשיו רוצים לעבוד את ה', יכול להיות שיהיה לנו צימאון לא טוב, צימאון לעתיד מאוד וורוד על בסיס עבר מאוד חשוך. אבל השתוקקות מתוך שביעה, מתוך שמחה בכך שאנו יכולים לעבוד בכל רגע את ה' והרגע הזה הוא הרגע הנוכחי, לא מה שהיה ולא מה שיהיה בעוד רגע. זוהי הארת הרצון.

בכל רגע ורגע, נעצור ונגיד לעצמנו "עכשיו אנו עושים טוב" - "עכשיו אני עובד את ה'", גם אם זה מתוך כל בלבולי ומשאות העבר והעתיד, זה קורה עכשיו! אתה שייך לרגע הזה!

חידת החודש

הוא ראה ש'ה' יושב
ובכל זאת העמיד,
היה מרפלא, כרי
לעשות כמו התמיד.
בקש להמחק, ולבסוף
גם לא ראה,
המשיך הפרנסה,
וגם הורה ותררה.

ניתן לשלוח תשובות על החידה בעמודות 'נדרים פלוס' בשלוחות 'תשובות לחידת עלון מחוברים'

בין הפותרים נכונה את נושא החידה, ואת רוב הפרטים, תתקיים הגרלה ע"פ 500 ש"ח

פתרון החידה מגליון 21:

בהמות וחיות

חסר דעת היא מהותם:
מי שאין לו דעת הוא חיה ברמות אדם
ה' לא מתענג מעבודתם:
ה' לא מתענג מעבודת החיות אלא מעולם השפל
תחת כנפיהם כמו ידי אדם:
לחיות שראה יחזקאל יש ידיים תחת כנפיהם
רציחתם מכפרת בעדם:
שיחות קרבנות תמיד מבהמות, מכפרת לישראל

שיחת מתחברים מובנים על התורה

מי ילד לי את אלה?

דוד: מה נשמע מאיר, אתה לאחרונה פחות מדבר איתי, קרה משהו?

מאיר: חס ושלום, החיים עמוסים, וגדושים בהרבה טרדות. אבל ברוך ה' זוכים לחטוף כל יום מה שאפשר. תבין אותי סך הכל... גוש עפר עייף קרוץ מחומר, שמשתדל להעלות תענוגים לפניו יתברך.

דוד: זה באמת גדול מאוד, כמה שאתה חוטף טוב מתוך עומק הבלבול - זה מעלה תענוגים יותר גדולים.

מאיר: אם כבר דיברת על זה, תדע לך שדגדגת לי באיזה מקום עמוק בלב; יש לי שאלה שכל הזמן יושבת לי בפנים, כבר כמה שנים לפחות, זה לא שאלה באיזה סעיף שולחן ערוך או שורה בליקוטי מוהר"ן, אלא קושיה הרבה יותר כללית.

דוד: אני מקווה שזה לא איזה שאלה פילוסופית באמונה...

מאיר: ממש לא, זה שאלה שאני בטוח שגם לך היא מציקה באיזו שהיא נקודה עמוקה בפנים.

דוד: אתה מוזמן לגלות לי את הקושיה שקשה לי...

מאיר: אז ככה, אתה בוודאי שם לב, שבשנים האחרונות, יש מהפך גדול עם כל הנושא של לימוד העיון בליקוטי מוהר"ן.

דוד: אוהו, התחלת שוב פעם?! נשבר לי קצת מכל השאלות האלו...

מאיר: אתה לא נותן לי צ'אנס... אולי זה משהו דומה?

דוד: טוב בוא נשמע.

מאיר: השאלה שלי היא לא האם זה טוב, השאלה שלי זה לא האם כך פעם למדו, הרי ברור שמתרחש כאן משהו עצום. אתה רואה בחוש איך שבחורים ואברכים מגלים צפונות ועומקים חדשים בתורה הנוראה הזו. אתה רואה באספקלריא המאירה, איך שכל מי שנוגע בליקוטי מוהר"ן - וחי אותו - כל הקשר שלו עם רבינו משתנה. אתה

רק מתחיל לדבר עם כאלו בחורים ואברכים, אתה רואה ומרגיש שזה לוקח אותם לעולם אחר לגמרי!

דוד: אז מה השאלה?

מאיר: איך זה יתכן?

דוד: מה הפירוש, אתה רואה שזה קורה, באמת קורה כאן משהו עצום שאי אפשר לתאר, אבל מה הפירוש איך זה יתכן?

מאיר: איך זה יתכן שאנחנו, אנשים שבאמת נמוכים וקרוצי חומר, טבולים בתאוות ויצרים, מתמודדים נופלים וקמים - רואים בתוך דברי רבינו עומקים והשגות שבאמת לא נשמעו בכל הדורות של עובדי ה' מופלגים שקדמו אלינו. בטח יהיה מי שירצה להתווכח ולטעון אחרת - אבל תכלס' זו המציאות, ממש נפתחו השמים ורואים מראות אלוקים, כולם, כל מי שפותח היום את הספר הזה עם הכלים והדרכים שהתגלו בדורות שלנו, רואה דברים שלא נשמעו גם בדורות הקודמים, למעט יחידיים של ממש בדורות ההם.

דוד: אני לא בטוח שזה כזו קושיה נוראה.

מאיר: תסביר...

דוד: דבר ראשון, מאוד יכול להיות, שבאמת הם ידעו וראו, הבינו והשיגו, דברים נפלאים שאין לתאר, אבל הם פשוט לא כתבו אותם. בכלל רואים שבכל הדורות באופן יחסי חסידי ברסלב לא הרבו לכתוב, יכול להיות שזה בגלל חוסר אמצעים, יכול להיות שזה בגלל שהם היו כל כך בתוך החוויה וההארה, ולא טרחו לכתוב את מה שהם ראו והבינו.

מאיר: אני לא כל כך מסכים עם התשובה הזאת, כי היו כאלו שכן כתבו, והם גם היו בתוך העניין בעצמו, ומאידך הם היו חסרי אמצעים, כמו מוהרנ"ת, הרב מטשעהרין, ראבר"נ ועוד כמה מאנ"ש, שבאמת פתחו והאירו דברים נפלאים, ועדיין זה היה נחלתם של בודדים ומופלגים, היום כל צעיר וצורב מדבר כאלו דיבורים נפלאים, איך זה יתכן? ויותר מכך, אתה הרי רואה בחוש שהספר ביאור הליקוטים לא היה נחלת הכלל, וכל

דרך הלימוד של ליקוטי מוהר"ן בעיון לא התפשטה אפילו בדור הקודם, למרות שהם היו טהורים וזכים פי אלף מאיתנו...

דוד: תראה אפשר להסביר שבאמת הם אלו שפתחו לנו את השער, ואנחנו נכנסנו ובאנו אל מה שהם הכינו... או שאתה קצת מפקפק על כל המהפכה הזאת, אתה אומר לעצמך אולי זה לא כל כך קדוש?! או שיש לך בכלל משהו אחר לומר בנושא...

מאיר: חס ושלום, אין לי אפילו צל של מחשבה לומר שיש משהו לא קדוש, חס וחלילה, בזה שיהודים עוסקים בספרי רבינו הקדוש כפי שהוא אמר שהוא רוצה, ואני זכיתי להיות בתוכם... אבל אתה צודק שיש לי בזה איזה הרגש אחר..

דוד: כל השאלה שלך זה בגלל שאתה רוצה לומר משהו?! אז תגיד כבר...

מאיר: אני חושב שזה ממש קשור לתורה ז' תניינא.

דוד: אתה יודע איך להדליק אותי! איך זה קשור?

מאיר: אני חושב שיש כאן כמה ביטויים בתוך התורה לעניין הזה, אבל המקום הראשון זה עצם המהלך שרבינו עוסק בו בתורה של החליפות, דהיינו בן תלמיד.

דוד: אם אפשר תסביר באריכות.

מאיר: כשרבינו אומר שיש דעת שעוברת מדור לדור, כל אבא ורב, אמור להעביר את הדעת לבניו ותלמידיו. יחד עם זאת הוא אומר, שכל העברת דעת מרב לתלמיד, ומאבא לבן, יוצרת התגלות חדשה, וכניסת מקיף חדש לתוך השכל של הרב. אז מדור לדור קורה משהו עצום, שהדעת שעוברת מהרב לתלמיד היא השגה יותר גבוהה, ולכן מתרחש תהליך שנראה לנו מוזר - אבל הוא עומק הכוונה האלוקית בבריאה, שככל שאנחנו מתרחקים מהשורש הראשוני, ככל שאנחנו כביכול נעשים יותר דרי מטה, במסלול הפוך לגמרי - אנחנו מקבלים דעת הרבה יותר גדולה, ונכנסים אלינו מקיפים הרבה יותר גבוהים.

דוד: מאיר, הפתעת אותי עם הרעיון הזה, ובאמת ממש תוך כדי שאתה מדבר, אני מבין שבעצם זה קשור לכל מהלך הזמן, אבל בעיקר גם לפסוק הראשון שרבינו מזכיר בתורה...

מאיר: נכון, כי מרחמם ינהגם, זה בעצם אומר שההנהגה במהותה אינה רק עזרה בחיי ההווה, אלא המנהיג לוקח את העם אל איזה יעד, כמו שמשה רבינו לוקח את עם ישראל אל ארץ ישראל, הוא לוקח אותם כל הזמן למדרגות חדשות, ההנהגה מוליכה אותנו כל הזמן קדימה...

דוד: נחזור לשאלה שלך על מה שקורה כאן ועכשיו בברסלב, ובעצם בכל העולם כולו, כל מי שזוכה בדורנו לטעום את הטעם של ליקוטי מוהר"ן בעיון - אתה בעצם רק הוכחת איך שהתהליך הזה מפורש בתוך התורה, אבל עדיין לא עניית כלום על עצם ההשתוממות שלך...

מאיר: התכוונתי לכך שבתורה ז' רבינו מגלה שיש באמת משהו פלאי, שדרי מטה הם המכוון של

הבריאה, למרות שנראה שדרי מעלה זוכים להשיג יותר מדרי מטה, אבל באמת דרי מטה משיגים מקיפים יותר גדולים, הם מגלים את ה' בעומק המקומות הנמוכים, לכן הם צריכים שיגלו להם את ההארות הכי פלאיות, איך שה' נמצא באמת בכל מקום ממש, לא באופן של ידיעה - אלא באופן של תכלית הידיעה דלא נדע...

דוד: אז אתה בעצם אומר שההשתוממות והפליאה שלך היא לא קושיה, היא חלק מהתירוץ.

מאיר: בדיוק!

דוד: זה ממש מתחבר לי עם הפסוקים של פרק מ"ט בישעיה, ממש בימים האחרונים פתחתי שוב את הפסוק 'כי מרחמם ינהגם' וראיתי שם בפרק פלאי פלאות.

כתוב שם שבאמת תהיה כזאת פליאה: "מי ילד לי את אלה?" דהיינו שכביכול תהיה שאלה בעולם, שזו שאלה שאני מרגיש אותה באמת כבר עכשיו, שאנשים שלא בתוך העניין מסתכלים בהשתאות ואומרים: "מי ילד לי את אלה", מאיפוא פתאום צמח כזה ציבור גדול שמדבר ככה מהתורות של רבינו, וכולם מחפשים אחר רוח הקודש של הצדיק באופן שלא היה פעם...

מאיר: דוד, תדע לך שריגשת אותי עכשיו במונולוג הקצר שלך יותר מכל הדיבורים שדיברנו עד עכשיו, למרות שגם כשראיתי את זה בתוך התורה זה הסעיר אותי, אבל בכמה מילים ספורות אתה ממש אמרת את זה...

דוד: יש משהו בפליאות האלו, שיש לך קושיה כזאת שהיא לא מציקה לך, היא משמחת אותך... אתה רואה איזה משהו שאתה מבין שהוא אירוע ענק, אתה מבין שזה הרבה מעבר להבנה שלך מה שקורה כאן, ודווקא הפליאה הזאת הופכת את זה למשהו...

מאיר: שאין לו הגדרה...

דוד: ממש כך.

מאיר: אפשר להוסיף עוד איזה נקודה לסיום?

דוד: בוודאי!!

מאיר: אני יגיד לך עכשיו משהו שיכול להיות שיש כאלה שיגידו שבתורה כתוב להיפך, אבל נראה לי שגם בדברי ראבר"נ יש לזה סמך חזק.

שבאמת אף על פי שכתוב בתורה, שהבחנה של משה רבינו היא מה שהיה הוא שיהיה, אבל מבואר מתוך התורה, שגם משה רבינו בעצמו הולך מדור לדור ומגלה גילויים חדשים שלא התגלו על ידו בדורות הקודמים, ואף על פי שבעת מתן תורה כביכול משה רבינו היה לו קושיות ותירוצים שהוא היה חייב לעצור, לא לגלות, ולא להשיג, אבל מדור לדור אותם גילויים שלא יכלו לגלותם גם הם מתגלים אט אט...

דוד: אתה יכול לכוון אותי ולהראות לי איפוא ראבר"נ מדבר על זה?

מאיר: באות כ"א קצת, אבל בעיקר באות ס"ח.

דוד: זה נקודה חשובה אני חייב לעיין בזה...

צפונות

עומק הקשרים
דרך הדקדוק
בלשון

מה שיהיה הוא שיהיה

- רחמן כזה הוא רק משה רבנו, כי הוא היה מנהיג ישראל, והוא יהיה המנהיג לעתיד, כי 'מה שיהיה הוא שיהיה'.
- כל חזקן של כל העולם הזה כלו, מה שיהיה ומה שיהיה, הוא כלו אין ואפס נגד יום אחר, ואפלו נגד רגע אחת של עולם הבא.
- צריך הצדיק שיהיה לו כח לעוררם ולהקיצם, שלא יהיו מראשין עצמן בשום אפן בעולם, יהיה איך שיהיה.
- עליכן היה לו בן שיהיה שמו אליעזר וכו', כי משה רבנו בקש על זה, שיהיה רבי אליעזר מיוצאי חלציו, ונתקם בן.

ארבעת הציטוטים הללו, מגלים לנו סוד אחד שכלול מארבעה: סודו של הצדיק, שורש כוחו. הגילוי שהוא מגלה לנו. והמשכת דעתו לדורות!

סוד זה פותר לנו את אחת מהקושיות שכל לומד נתקל בה - רבינו אומר: "רחמן כזה הוא רק משה רבנו". ומה הראיה לכך? - "כי הוא היה מנהיג ישראל, והוא יהיה המנהיג לעתיד". הדברים תמוהים. מה השיכות בין המנהיגות של משה לעתיד - לזה שמשה הוא המנהיג הרחמן?

להבנת סוגיא זו, נמשיך לציטוט השלישי, שהוא מופיע בדברי החזיון של הצדיק לשוכני העפר שנפלו לשאול תחתית, והוא מאיר להם שלא יתיאשו חס ושלום, "יהיה מה שיהיה". המילים האלו הם סמל ההתחזקות, להמשיך תמיד ולא להתייאש אף פעם, אפילו אם יפול אלפי פעמים - "יהיה מה שיהיה". תמיד, ובכל מצב, להסתכל קדימה.

אבל מגין לוקח משה את הכח לעודד את שוכני העפר, להרים אותם משינתם?

בכדי להבין את כוחו של הצדיק, נחזור לציטוט השני, בו אנו מגלים שהצדיק זכה למקפים של לעתיד לבוא, ששם "מה שהיה ומה שיהיה". כלומר, הכל אחד, ואין שום הפסק ופירוד כלל, מהמקום הגבוה הזה שהוא מעל לכל תהפוכות העולם שלנו, משם לוקח הצדיק כח לחזק את שוכני העפר.

וביתר עומק, "מה שהיה" מרמז על ראשית הבריאה, בחינת "דרי מעלה", ו"מה שיהיה" מרמז על אחרית הימים, בחינת "דרי מטה". משה רבנו הוא ה"רחמן" והמנהיג הנצחי מפני שהוא עומד מעל הזמן, והוא מחזיק בשני הקצוות הללו יחד. אצלו, ההתחלה והסוף הם אחד - "כולו חד". הוא רואה את התמונה השלמה שבה אין פירוד.

ציה ארץ

היכולת לחבר את שני הקצוות של הנצח - דווקא בתוך המקום שבו נדמה שהכל אבוד, הוא הכח שטמון המילים 'מה שהיה הוא שיהיה, והוא התרופה שתרפא ותחיה את שוכני העפר'.

קיום

- א. כל אדם יכול לקיים זאת, להעמיד תלמידים. כי בששנים מדברים יחד ביראת שמים, אזי כשאחד מאיר לחברו באיזה דבור, נחשב חברו אצלו בחינת תלמיד.
- ב. כמו שהאדם מצוה להעמיד בנים בעולם בשביל קיום העולם, בן הוא מצוה להכניס דעת ויראת שמים בבניו ובתלמידים, כי זה עקר המצוה, שמצוה להעמיד תלדות לקיום העולם.
- ג. ואזי כשימלאו ימיו ויגיע זמן הסתלקותו, אזי יתלבש בזה הדבור שהכניס בחברו, ויהיה נחשב כאלו הוא בעצמו ממש קים בזה העולם, כי עקר הוא הדעת, וכשנשאיר הדעת אחריו על ידי בן או תלמיד, נחשב כאלו הוא ממש נשאיר קים בעולם.
- ד. כי לפעמים מדבר אחד עם חברו, ותקף ומיד עובר וחולך הדבור מלב חברו, ואינו מתקיים אצלו כלל. כי מי שיראת הטא קודמת להכמתו, חכמתו מתקמת, הינו שיש קיום להכריז אצל חברו.
- ה. שיהיה אותו ומקיים שני העולמות, עולם העליון ועולם התחתון, שהם בחינת שמים וארץ. כי הצדיק והחכם הוא צריך שיהיה אותו בשניהם, לקיים את כל אחד ואחד בבחינתו. עולם העליון הוא אותו ומקיים בבחינת מה, בחינת 'איה מקום כבודו', ועולם התחתון הוא מקיים בבחינת מלא כל הארץ כבודו.
- ו. בזמן שבית המקדש היה קים, היינו נקיים מעוונות, ומעת אשר חרב בית מקדשנו, אין אנו יכולים לנקות עצמנו מן העוונות.
- ז. משה רבנו בקש על זה, שיהיה רבי אליעזר מיוצאי חלציו, ונתקם בן.

ה'קיום', כפי שאנו רואים בציטוט הרביעי, שחכמתו של האדם [המדבר אל חבריו] אין לה קיום, רק כאשר היא נמשכת לנצח.

בית המקדש שכיפר על עוונות עם ישראל, אף הוא כוחו היה מאותו קיום, כפי שאנו רואים בציטוט השישי, אך לאחר חורבנו אנו צריכים את כוח הצדיק, ומהי פעולתו הנשגבה של הצדיק? זאת אנו מוצאים בציטוט החמישי: "אוחז ומקיים שני העולמות, עולם העליון ועולם התחתון". ובאיו צורה הוא מקיים אותם? "לקיים את כל אחד ואחד בבחינתו". כיצד אנו רואים זאת?

"עולם העליון הוא אוחז ומקיים בבחינת מה, בחינת 'איה מקום כבודו', ועולם התחתון הוא מקיים בבחינת מלא כל הארץ כבודו".

כלומר, עיקר המהות הפנימית של הקיום, ההמשכיות, הנצחיות, היא הגילוי של הצדיק, שאומר לכל אחד שלא יעצור אף פעם.

אין מצב בעולם שיכול לעצור אותך מלחפש את ה', הן אם אתה מצליח והן אם אתה נכשל, תמיד יש לך קיום והמשכיות.

כי זה כל מהות העולם, להיות קיים. וזו גם מהות החיים, תמיד אתה חי וקיים וממשיך.

וכאשר אדם נמצא למטה בעולם השפל, ומשם מנסה להעלות את עבודתו למעלה לה', זוהי עצם הלז של ה'קיום' בעולם.

הקב"ה ברא את העולם, ונתן לבני האדם תפקיד, עליהם "לקיים" את העולם. מקשרי המילים של ה"קיום", עולה שקיום איננו רק המשכיות, אלא מהות.

כלומר, אין הכוונה שיש כאן שני דברים, עצם הדבר וההמשכיות שלו. אלא זה דבר אחד ממש, ההמשכיות והנצחיות הם הם עצם המהות של הדבר בעצמו. ערכו של דבר נמדד בנצחיות שלו. מה שחולף ונעלם - הרי הוא כאילו לא היה מעולם. המושג 'קיום' אינו רק הישרדות פיזית, אלא היכולת להמשיך את ההווה אל תוך העתיד האנסופי.

לדוגמא, בציטוט השני רבינו מקשר את מצוות 'פרו ורבו' - אל המצוה להכניס דעת בתלמידים. ומכאן אנו למדים, שכמו שהעמדת בנים היא לא רק עצה טכנית איך העולם לא ייחרב, אלא היא עצם מהות העולם, כך גם הכנסת הדעת היא עצם הקיום של העולם.

גם בציטוט השלישי והשביעי, אנו מוצאים את אותו רעיון, הן כלפי הצדיק והן כלפי כל אדם:

הביטוי קיום מופיע בציטוט השלישי, כלפי כל אדם שמכניס דעת בחבירו, והוא גורם שיהיה קיום לו עצמו, כלומר, הוא יהפוך למהות נצחית, ולא לאפיזודה חולפת. ובציטוט השביעי אנו מוצאים זאת לגבי משה רבינו, שביקש שרבי אליעזר יהיה מיוצאי חלציו, "והתקיים בן".

משמעות הדברים היא, שה'קיום' הפיזי הוא רק בסיס, והקיום האמיתי תלוי ביכולת להפוך רגע חולף לנצחי על ידי העברת ה'דעת'.

גם החכמה של האדם, אין לה משמעות אם אין בה את

ציה ארץ

המהות שלך, האישיות, עצם היותך וקיומך בעולם - הוא הנצחיות שלך! כאשר אתה הופך מציאות של עולם שבתוך הזמן, מציאות שפעמים רבות קורסת ונופלת, ואתה מתחיל לחיות מעל הזמן הנפול, אתה מתחיל להיות 'קיים'.

ליקוטי הלכות
באפוקלריה הנאירה

להחיות את החיים

הקומה העשירית

לפני שנים רבות, אי שם בארץ רחוקה, חי ארכיטקט גאון בלתי רגיל. הוא תכנן ובנה מגדל אדיר ממדים, שהתנשא לגובה של עשר קומות. המגדל לא היה סתם מבנה של אבנים ומלט - הוא

היה יצירת מופת הנדסית, מלאת חידות, אתגרים ומסתורין.

לאחר סיום הבנייה, פרסם הארכיטקט כרוז לכל תושבי הממלכה: "כל מי שיצליח לעלות את קומות המגדל, יזכה בפרס יוקרתי על כל קומה שיעבור. אך מי שיצליח להעפיל אל הפסגה - אל הקומה העשירית והאחרונה - יזכה במתנה הגדולה והנדירה מכולן, מתנה שאין שנייה לה".

המונים נהרו אל המגדל, חדורי מוטיבציה וכוז. אך עד מהרה הם גילו שהאתגר אינו פשוט כל כך.

הקומה הראשונה הייתה מאתגרת, אך רוב האנשים הצליחו לעבור אותה בנחישות. הקומה השנייה כבר דרשה כוחות נפש גדולים יותר, ומספר המטפסים בה הצטמצם. ככל שגבהו הקומות, כך גברו המכשולים והתקלות. המשימות הפכו מורכבות, והכוח הפיזי והמנטלי

שנדרש היה עצום.

אל הקומה החמישית העפילו רק האמיצים. בקומה השביעית נותרו רק הגיבורים. לקומה התשיעית הגיעו רק מתי מעט - יחידי סגולה, האליטה של המטפסים, אנשים שצלחו כל מכשול אפשרי והוכיחו יכולות נדירות ביותר.

אותם בודדים שהגיעו לקצה הקומה התשיעית, עמדו נרגשים לקראת היעד הסופי. הם רצו להעפיל אל הקומה העשירית ולקבל את הפרס הגדול. הם ניגשו לגרם המדרגות - אך להפתעתם, הוא הם נתקלו בקיר אטום.

הם לא התייאשו, "ננסה מהגג", חשבו.

הם נעזרו באמצעים מתוחכמים, הליקופטרים ומצנחים, והגיעו אל מעל המבנה. אך הגג היה יצוק בטון חלק, ללא שום פתח או ארובה.

הם ניסו דרך החלונות - אך הקומה העשירית הייתה אטומה לחלוטין. אין חלון, אין חריץ, אין סדק. רק בטון מזוין ובלתי חדיר.

"יאוש כבד נפל עליהם. "האם רימו אותנו?" מלמלו בכעס, "עברנו את כל המסע הזה לשווא? אי אפשר להיכנס לקומה הזו!"

רבים הסתובבו לאחור ועזבו במפח נפש.

• אך קבוצה קטנה נשארה לשבת שם, בקומה התשיעית, מול התקרה האטומה. הם חשבו: "הארכיטקט הזה הוא גאון. אם הוא בנה את הקומה הזו, חייבת להיות סיבה. חייבת להיות דרך".

באותם רגעים הגיע אליהם איש חכם, הוא הביט בהם ואמר: "אתם מחפשים את הדרך הלא נכונה. מי אמר לכם שהכניסה לקומה העשירית היא דרך הרגליים? מי אמר לכם שצריך להיכנס אליה פיזית?"

הם הביטו בו בתמיהה, והוא המשיך: "הקומות הראשונות הן הישגים של מעשה. אותן כובשים בידיים וברגליים. אבל הקומה העשירית? היא כה גבוהה ונעלה, שאי אפשר לכבוש אותה בכוח. הארכיטקט אטם אותה בכוונה תחילה".

"אז מה עלינו לעשות?" שאלו.

"עליכם פשוט לשבת כאן, ליד הקיר האטום, ולרצות", הסביר החכם, "הוא רוצה שתכספו להגיע לשם, שתחלמו על זה, שהלב שלכם יבער מרוב הרצון להיות שם. בקומה הזו, עצם הרצון הוא ההגעה. כשהדרך חסומה, הרצון פורץ גבולות ששום פטיש לא יכול לשבור".

האנשים הבינו. הם ישבו שם, מחוץ לקומה, ורצו בכל ליבם להתחבר למהות של אותה פסגה. וברגע שהרצון שלהם היה שלם - הארכיטקט העניק להם את המתנה הגדולה מכולן.

הם השיגו את הקומה העשירית דרך הלב.

• למטה, הרחק מהפסגה, שכב אדם אחד על העפר. הוא היה שבור ורצוף. הוא נכשל כבר במשימות של הקומה הראשונה. הוא הרגיש אפס מאופס, חסר כל יכולת וכישרון.

כשהאיש החכם ירד למטה הוא מצא אותו בוכה. החכם סיפר לו על האנשים בקומה התשיעית, על הקיר האטום ועל סוד הרצון.

האיש על הרצפה הרים עיניים דומעות: "למה אתה מספר לי את זה? כדי לזרות מלח על הפצעים שלי? הם שם למעלה, גיבורים שהצליחו כמעט בהכל, ואני כאן למטה, הפוך מהם לגמרי נכשלתי בהכל".

החכם חייך אליו בחמלה ואמר: "ההפך הוא הנכון, ידידי. באתי לגלות לך סוד שישנה את חייך. אם הקומה העשירית הייתה נכבשת ברגליים - לעולם לא היית מגיע אליה, כי הרגליים שלך כשלו. אבל כעת, כשהבנו שהקומה העשירית נכבשת רק על ידי הרצון והכיסופים - הרי שאין שום הבדל בינך לבינים".

הוא הצביע אל על והמשיך: "הם יושבים בקומה התשיעית וחולמים על העשירית, ואתה יושב כאן בעפר וחולם על אותה הקומה הנכספת. המרחק הפיזי לא משנה, כי החיבור נעשה בלב.

אם הרצון שלך חזק ואמיתי כמו שלהם - אתה מחובר לפסגה הגבוהה ביותר בדיוק כמוהם, ואולי אפילו יותר מהם, כי אתה רוצה למרות שלא טעמת טעמה של הצלחה.

אתה יכול להיות בקומה התחתונה ביותר, ובו זמנית, דרך כוח הרצון, לאחוז בפסגת המגדל".

"התגלות קדשה יתברך הוא ע"י כלליית העולמות ע"י שמגלין קדשו למטה דיקא בזה העולם הנשמי. ובאמת זה נעשה ע"י כל אחד מישראל. בן ממשך אלקותו למטה ומקשר את עצמו למעלה ומגלה אלקותו בעולם. כי עקר הכלליית הוא לכלל השנה א"ה ומלא יחד, שהם בחינת תכלית נוראות הקדשה העליונה דסתים ונגיו שהוא בחינת א"ה בחינת כתר עם תכלית קדשה האחרונה בחינת מלכות בחינת מלא כל הארץ כבודו. וזה ידוע שצמחתינה א"ה עד בחינת מלא הם בחינת עשר תקנים שהם עשר ספרין שהם מכתב עד מלכות. ועל-כן באר לנו אדמו"ר ז"ל שבתורה הזאת כלולים כל העשר ספירות. וע"י אלו העשר תקנים יכולין לקשר ולכלל העולמות יחד" (ליקוטי נפ"י ו' ע"ז).

לבקשת רבים

עקב אריכות התורה

אנו ממשיכים בעז"ה בלימוד תורה ז' תנינא "כי מרחמם ינהגם" - עד לר"ח אייר הבעל"ט

כמו כן, עקב פניות חוזרות ונשנות

מלומדים רבים שביקשו להתחשב

וללמוד תורות

שאינם ארוכות מאוד,

נעסוק כלל לומדי התורה הזמנית בעיון

בחודשי הקיץ הבעל"ט

בתורה ד' קמא

"אנכי ה' אלוהיך"

לטיול בתורתו

עקבו אחרי ההודעות

04.627.7313

lb046277313@gmail.com

לטיול בתורתו

לעידוד הנמקה והתבוננות בליקוטי מור"ן

למעלה מתגי האותיות

התירוצ המרומז לקוטיית משה רבינו

ציאור הליקוטים תורה ו' ה"ג

לרבר ביראת שמים

אחד הקטעים המורכבים בתורה ז', הוא המעשה שרבינו מביא על משה רבינו שעלה לשמים לקבל את התורה.

הקושי שיש במאמר חז"ל זה הוא כפול ומכופל.

יש את הקושי שיש במאמר חז"ל עצמו, שבאמת אנו נשארים כביכול ללא תשובה, למה משה רבינו נתן את התורה ולא רבי עקיבא. זו קושיא שכל מי שלומד את הגמרא שואל את עצמו (או שלא...).

יש עוד בחינה אחרת של קושי, להבין מה רבינו מסביר, כיצד זה נכנס בתוך דברי הגמרא, והאם זה מתיישב עם כל מה שרבינו ביאר קודם לכן על הרב והתלמיד.

אבל יש עוד קושי שאולי גדול מכולם, והוא היראה והזהירות כשניגשים לכה מאמר חז"ל. כל מי שרק מתחיל לקרוא את הסיפור הזה, מבין שמדובר במעשה אפוף סוד ומסתורין (ואף על פי שבאמת התורה כולה היא סוד, לאנשים קטנים כמונו זה צץ מול העיניים רק במקומות שאנו קולטים שבאמת אנו לא מבינים כלום ושום דבר), זה גדול עלינו להבין ולהתבונן בכאלו דברים נשגבים, ולכן אנו קצת נרתעים ומושכים את ידנו מלהתעמק בהם.

רבינו שתק אבל רימז...

בשונה מאיתנו, הגאון האלוקי ראבר"ג כתב כמה אותיות נכבדות על מאמר חז"ל זה, ומאחר שהוא כתב מה שכתב, ניגש אף אנו ביראה ובוזהירות לבאר את דבריו עד כמה שידנו משגת.

נצטט את לשונו המיוחדת באות ל"א, ונשוזר בהם ביאור קצר ומשולב, ולאחר מכן נסכם את העולה מדבריו:

"שגם בהכלל הנ"ל (כלל ד') שרבינו מקיים את אותה תורה שמגלה תוך כדי גילוי התורה, כי התורה נבנית מתוך הכלים שלה עצמה, תבין לפי זה מרחוק, שמלבד מה שכל התורה נחלקה באמירתה לדרי מעלה ודרי מטה כמבואר באות ל', כמו כן גם בפרטיות דבריו בתוך פרטי התורה אנו רואים בביאור סייג השתיקה על אודות המאמר כשעלה משה וכו', שם רבינו בעצמו שתק וסייג את חכמתו שהשיג, ולא ביאר להודיע מהתירוצ שנמצא על שאלות משה דהיינו, שרבינו עצמו שתק ולא נכנס במקיפים חדשים לבאר מה באמת היה התירוצ שמשה השיג. וכמו שכתוב שם בסוף הקטע "והדברים סתומים כי לא ביאר היטב ענין זה".

מוסיף ר' אברהם לפי מה שכתב באותיות קודמות:

וגם מרחוק יש להשכיל ולהתבונן בידי כתיבתו וחכמתו, להתעמק היטב במה שרבינו גילה בתורה, שהפליא לרמז גם על זה - דהיינו שרבינו גילה בין השורות את התשובה לשאלת משה, כי למרות שבאופן מפורש הוא הוכרח לשתוק, אבל ברמזי הידים הוא מגלה

נקרא 'עקיבא בן יוסף'.

ר' אברהם עוצר לרגע את ביאורו ומקשה:

ואף על פי שגם זאת ההשגה של בחינת 'איה' היתה מעין המדריגה של משה בעצמו שהוא בבחינת 'מה', כמבואר בדבריו הקדושים שגם השגת הבן הוא בבחינת כי לא יראני, כהשגת משה בעצמו, [מחמת שהבן נמשך כולו ממוח האב וכו'], שמשם - ממדרגת הבן נמשכת השגת התורה שבנגלה להתלמיד יהושע כנ"ל ואם כן כיצד אפשר לומר שמשה רבינו הוא במדרגה אחרת ממדרגת ר' עקיבא.

מבאר ר' אברהם שגם במדרגת 'איה' ו'מה' יש חילוקים ובה הוא מסיים את ביאורו:

אבל בבואו לבחינת עצמו ממש - כשמושה רבינו הגיע בעלייתו למדרגת 'איה' הגבוהה יותר, שבמדרגת הרב והאב בעצמו, [שבכל זאת נמצא בזה שלימות יותר מהשגת הבן כמוכ"פ שנמשך ממוח האב אבל אין לו את כל השגת האב], נתישב אצלו השאלה בזה בעצמו שהגיע לשם, כי השיג את שורש התורה שלמעלה מהמחשבה ותגי האותיות. ואף על פי כן, הוכרח גם אז להצטמצם ולא לומר את התשובה לשאלה זו, ולבלי להרוס לעלות למה שנחשב כנגדו גם אז בבחינת למעלה מהזמן, כי גם שם בעולמות העליונים ביותר, יש מה שנחשב שם בתוך הזמן ולמעלה מהזמן".

מתוך פרטי הפרטים אנו משיגים קצת מהכלליות

ר' אברהם מגלה באות זו ובאותיות נוספות נקודה עמוקה. ישנה בחינה מסוימת שדווקא המדרגה הגבוהה יותר אינה יורדת לכל פרטי הפרטים ודקי הדקויות שמתפרטים יוצאים ומשתלשלים ממנה.

ככל שמדרגה גבוהה יותר - היא כללית יותר, ואין בה תילי תילים של הלכות. הלכה אחת מכילה את כל השאלות הקשיות התשובות התירוצים והחילוקים.

לכן, דווקא בגלל שמשה רבינו שייך למקום שהוא למעלה מהמחשבה, הוא כביכול אינו מבין מה הצורך בהשגת תגי האותיות, לשם מה צריך לכותבם. אבל מצד המדרגות הנמוכות יותר, ככל שנוסף ונפרט לפרטים את האור הגדול, ככל שנעמיק יותר בתילי תילים של הלכות, כך נוכל להגיע בסוף להארה קטנה מההלכה וההשגה הכללית והעליונה של משה רבינו - "הלכה למשה מסיני".

כל מי שרק מתחיל לקרוא את הסיפור הזה, מבין שמדובר במעשה אפוף סוד ומסתורין

ואלה שמות הזוכים

הזוכים בהגרלות במפעלי 'טעמו וראו', הניתנים למילוי בכל שבוע בעמדות 'נדרים פלוס', ונקו לטייל בתורתו - 04-6277-313 בשלוחת המבחנים

המבחן השבועי

הר"ר אהרן אולמן הי"ו - ירושלים | הר"ר אהרן זילבר הי"ו - אשדוד | הר"ר איתן אטיאס הי"ו - נוה זיו | הר"ר אלון דיבש הי"ו - ירושלים | הר"ר אליה בן דוד הי"ו - ירושלים | הר"ר יהודה וינשטיין הי"ו - בני ברק | הר"ר יחזקאל מנדלאלי הי"ו - בני ברק | הר"ר יחיאל עקשטיין הי"ו - ביתר עילית | הר"ר יעקב אמנו הי"ו - ירושלים | הר"ר יצחק קוסטנטינר הי"ו - צפת | הר"ר ישראל אלחרר הי"ו - מודיעין עילית | הר"ר ישראל פורטנוי הי"ו - אלעד | הר"ר משה פפנהיים הי"ו - בית שמש | הר"ר נחמן ויסקי הי"ו - ירושלים | הר"ר נחמן ויסקי הי"ו - ירושלים | הר"ר נתן אלחרר הי"ו - מודיעין עילית | הר"ר נתן כהן הי"ו - זכרון יעקב | הר"ר רוי משה הי"ו - יהוד | הר"ר רפאל מימון הי"ו - צפת | הר"ר שלום יוסף פרידמן הי"ו - עמנואל | הר"ר שמעון פוקס הי"ו - בית שמש | הר"ר שמעון קירשבוים הי"ו - ירושלים

הבה"ח אברהם אבא קורנהויזר הי"ו - בית שמש | הבה"ח אברהם דב יעקובוביץ הי"ו - מגדל העמק | הבה"ח אברהם פשקוס הי"ו - בית שמש | הבה"ח אהרן זאב ראטה הי"ו - ירושלים | הבה"ח אוריה בן נתן הי"ו - רחלים | הבה"ח אוריה הלל הי"ו - עמיחי | הבה"ח בנימין זאב חשין הי"ו - ירושלים | הבה"ח דוב מאיר ורטהיימר הי"ו - ביתר עילית | הבה"ח חנוך זונדל פלדמן הי"ו - בית שמש | הבה"ח ידידיה עוזרי הי"ו - ביתר עילית | הבה"ח יוסי לבל הי"ו - מודיעין עילית | הבה"ח יוסף שטיינער הי"ו - ירושלים | הבה"ח יעקב שנקר הי"ו - בני ברק | הבה"ח מאיר אליימי הי"ו - ירושלים | הבה"ח מנחם דוד קלצקי הי"ו - ביתר עילית | הבה"ח מנחם דוד קלצקי הי"ו - ביתר עילית | הבה"ח נהוראי פתאל הי"ו - אביב - יפו | הבה"ח נחמן ישראל יגלניק הי"ו - מודיעין עילית | הבה"ח נחמן מיכאל שטרן הי"ו - ביתר עילית | הבה"ח נחמן רוזנברג הי"ו - ירושלים | הבה"ח נתן אורבך הי"ו - מודיעין עילית | הבה"ח נתן גליק הי"ו - חולון | הבה"ח נתן טולי הי"ו - אחיעזר | הבה"ח נתן יצחק היילפרין הי"ו - בית שמש | הבה"ח צבי אריה קעניג הי"ו - ביתר עילית | הבה"ח צביקי סופר הי"ו - צפת | הבה"ח שמואל דרדיק הי"ו - בית שמש | הבה"ח שמחה קפלר הי"ו - בית שמש

המבחן העיוני השבועי

הבה"ח דוב מאיר ורטהיימר הי"ו - ביתר עילית | הבה"ח מנחם לודמיר הי"ו - בית שמש | הבה"ח נתן אורבך הי"ו - מודיעין עילית

השאלה של לטייל

הר"ר יונה לנדסמן הי"ו - בית שמש | הר"ר אהרן גלינסקי הי"ו - מודיעין עילית

חידת החודש

הר"ר יעקב צבי אטינגר הי"ו - ירושלים

אשריכם אלהי המטיילים בתורתו שצדלו למצואות ים החכמה!

ביאור הפשט מיִנִּיָּה זבִּיָּה

דוגמא מתוך הביאור המשולב הייחודי מבית 'לטייל בתורתו' תורה ז', כי מרחמם ינהגם, סי"ב

[יב]

מזג הריאה - כללות בן ותלמיד

בשנת תקס"ח נסע רבינו לעיר לעמברג עקב מחלת השחפת שתקפה את ראותיו, מאז שחזר מנסיעה נשגבה זו, כל התורות שגילה, עסקו בענייני הריאה ורפואתה, וזאת בכדי להמשיך רפואה למחלתו". בסעיף זה מגלה רבינו כיצד כל בחינות המאמר נכללים בתוך מהותה הפנימית של הריאה.

וְזֶה בְּחִינַת מְּזֻג הָרֵאָה - חיבור ושילוב יחד של כמה חלקים שונים נקרא התמזגות, מזג הריאה הוא שכל חלקי הריאה השונים (השמנים הקרים והלחים יחד עם

א. ומובא על זה בשיחות הר"ן (קנ"ו) "שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמּוֹ, שְׁאִמְרִי שְׂכָרִי אִמְרִי כִּמְה תוֹרוֹת עַל חוֹלָאֵת שְׁלֹו. כִּי אַחֲרֵי שֶׁבֹא מוֹלְמָרְגִי הוֹכִיר כִּמְעַשׂ כָּכָל תוֹרָה מְעַנֶּנּוּ הָרֵאָה, שְׁזֶה הָיָה הַחֹלָאֵת שְׁלֹו, כִּי הָיָה לוֹ חָלִי הַהוֹסֵט (שְׁעוּל, שְׁחָפֵר), וְחֲמָטָא לְעָלוֹ, שְׁהוּא חָלִי הָרֵאָה. וְאִמְרִי שְׂכָרִי רַבּוּי הַתּוֹרוֹת שְׁאִמְרִי עַל זֶה כָּכֵר הָיָה רָאוּי לְהִתְרַפֵּא, אֲזִי הַחֲסִרְיוֹ הוּא מַחְמַת חֲסִרּוֹן אֲמוּנָה שְׁלֵ הַשּׁוֹמְעִים, שְׁאִין אֲמוּנָתָם חֻזָּקָה כָּל כָּף". ולפי תורה זו מתבאר, שחסרון אמונת השומעים, גרם שאותה השגה שגילה לא נכנס אצל החליפות של הרב, דהיינו התלמידים, ולכן אף שמצד עצם גילוי ההשגה היה ראוי להתרפא. אבל מחמת שקיום ההשגה והמשכתה לעולם הגשמי תלויה באמונת השומעים, לכן לא נתרפא. ועייין לקמן עוד בהערות אופן אחר בביאור עניין זה.

האוויר הזורם בריאה) מתפקדים יחד בהרמוניה שווה. ועתה מפרט כיצד **פְּשֵׁה־רֵאָהּ הִיא פְּמֻזַּג הַשְּׁוֹת, הִיא כְּלוּלָה מְכֹל הַבְּחִינּוֹת הַנ"ל** המבוארות בתורה, כמו בן, תלמיד והארת המקיפים, באופן מתוקן.

כִּי כּוּחַהּ הרפואי הסגולי של **הָרֵאָה שֶׁהִיא מְאִידַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שְׁאִמְרוֹ רַבּוּתִּינוּ וְכְרוֹנָם לְכַרְכָּה (חֲלִין מ"ט)** שמי שראייתו התקלקלה יאכל לרפואתו ריאה של בהמה יחד עם סממנים, אזי הכוח הסגולי הָזֶה מורה על **בְּחִינַת תַּלְמִידִי, שְׁהִשְׁתָּנוּ הִיא בְּבְחִינַת אִסְפַּקְלָרִיא** שאינה מאירה שהיא במדרגת מה שאמור ישעיה **וְאֶרְאָה אֶת ה' כִּי דוּקָא** משום שראייתו והשגתו פחותה מהשגת הבן הוא כביכול 'רואה' את ה".

גַּם יֵשׁ בַּחִינָה נּוֹסַפַּת בְּרִיאָה, שְׁעַל יְדֵי בְּרִיאֹת הָרֵאָה

ב. דהיינו שהתלמיד שהוא בבחינת דרי מטה, קודם שהוא מקבל את השגתו על ידי החכם, אז הוא במצב חולי של ישני עפר, דהיינו שהוא אינו רואה את ה' ואת נוכחותו קרוב וסמוך למקום בו הוא נמצא, ועל ידי אכילת הריאה כביכול, כלומר מה שהוא מקבל רוח חיים חדשים מהריאה, על ידי זה מתחזקת ראייתו, והוא רואה שה' עמו.

ג. כי מי שרואה את ה' זה דווקא משום שהשגתו איננה בבחינת אין סוף ממש, כי ככל שהדבר יותר מוגבל, אזי יש כוח לראיה להשיג את הדבר, כי מוחיצת המקיפים, מגבילה את הראיה ואז העין קולטת איזה גבול שבזה מצטייר לנגד עיניו איזה תמונה, אבל מי שהשגתו בבחינת בן, שהוא רואה ומשיג את האינוסופיות של ה', אזני המחיצה בעצמה היא מראה לו שהוא אינו יודע, דהיינו שהוא לא רואה תמונה ממש, כי אין גבול לראייתו, ואז דווקא נחשב שהוא אינו רואה..

כָּא שְׁנָה טוֹבָה (כְּמִבְּאֵר בַּמָּקוֹם אַחֵר לְעִיל בְּסִימָן ה') שְׁזֶה בְּחִינַת הַשְּׁנָת הַבֵּן הגבוהה, **שְׁהִשְׁתָּנוּ בְּחִינַת מְה', בְּחִינַת מֶה חֲמִית וְכו'** שהיא תכלית הידיעה דלא נדע, שדווקא משום שמשיג השגה גבוהה יותר בידיעת ה' לכן נקרא שאינו רואה כלום, **שְׁזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנָה** גבוהה (לא כמו שינת דרי מטה שהם בעפר), ששינה זו היא **בְּחִינַת (יִשְׁעִיָּה ס"ד) "עֵין לֹא רָאֵתָה אֱלֹקִים זּוּלָתָךְ** יעשה למחכה לו"ה" כי כביכול השינה היא הסתלקות הדעת מרוב השגתו הגבוהה.

האויר שזורם בריאות
הם בבחינת ב' מקיפים

וְרוּחַ הַחַיִּים שְׁזוֹרַמַּת בְּתוֹךְ הָרֵאָה דהיינו שמוציא רוח ישנה ומכניס רוח חדשה, **זֶה בְּחִינַת מְקִיפִים הַנ"ל** שגם הם באותה בחינה, כמבואר לעיל אות ו', שעל ידי שמרוקן את בחינת השכל הפנימי נמשך שכל מקיף חדש', ובמקיפים עצמם יש ב' בחינות', שהם **בְּחִינַת**

ד. כמובא שם באות ט"ז: **גַּם כְּשֶׁהָרֵאָה בְּשִׁלְמוֹת, זֶה בְּחִינַת תַּקוּן הַשְּׁנָה כִּי הַשְּׁנָה עַל יְדֵי הָרֵאָה כִּי הָרֵאָה הִיא כָּר וְלֵחַ וְעַל יְדֵי כָּר וְלֵחַ עַל יְדֵי זֶה עֶקֶר הַשְּׁנָה וְעַל כֵּן בְּשִׁעַת גְּשָׁמִים אִזּ הוּא זָמַן שְׁנָה כִּי אִזּ עָרִב לְאָדָם הַשְּׁנָה מֵאִד וְזֶה מַחְמַת שְׁהִגְשָׁמִים הֵם כָּר וְלֵחַ, קְרִירוֹת וְלַחֹת וְכֵן בַּבֹּקֶר הַשְּׁנָה עָרְבָה גַּם כֵּן כִּי אִזּ יוֹרֵד הַטַּל, וְאִזּי גַּם כֵּן הוּא כָּר וְלֵחַ וְעַל כֵּן הַשְּׁנָה עָרְבָה אִזּ גַּם כֵּן נִמְצָא שְׁעַל יְדֵי הָרֵאָה שֶׁהִיא כָּר וְלֵחַ, הוּא בְּחִינַת תַּקוּן הַשְּׁנָה**
ה. בפירוש רש"י על הפסוק מובאים ב' פירושים. הפירוש הראשון מדבר על כך שהעין לא רואה שום כוח בעולם אחר מלבד השי"ת, שעשה דברים כאלו נוראים למחכה לאותו כוח. דהיינו שלפי פירוש זה הפסוק מדבר על מה שכן רואים ומשיגים (היפך השגת הבן). והפירוש הב' מדבר על כך שאף נביא לא משיג בנבואתו מעבר לימות המשיח, כי מה שיש בעולם הבא אף אחד לא רואה מלבד השי"ת בעצמו. ומקשר כל התורה נראה לבאר ששתי הפירושים מתאחדים יחד לפי דברי רבינו ובכך הכל מתיישב על נכון, כי הכלליות של בן ותלמיד כוללת את מה שכן משיגים יחד עם מה שמשיגים שלא משיגים, ומבלעדי השגת התלמיד היה אפשר ליפול על ידי השגת הבן לכפירות, כי אם לא רואים את מציאות ה' (על ידי השגת איה) אפשר ח"ו ליפול ולראות מציאות של כוח אחר ח"ו מבלעדי ה'. ולכן באמת השגת התלמיד הנכללת עם השגת הבן, מראה שאין שום כוח בעולם שעושה משהו קטן שבקטנים, לעומת מה שה' עושה למי שמחכה לו (השפעת הפרנסה לאלו המשברים מצפים ומחכים). אבל זה השגה שעדיין מפרידה כביכול ומודדת כביכול כוחות אחרים לעומת כוחו של ה', ובהשגת הבן מבואר שבאמת אין כלום מבלעדי ה', כי אותה השגה של איה מגלה שכל המציאות כולה ש היא באמת של ה' ועדיין באמת הוא לא התגלה כלל, כי מה שיתגלה לעתיד זה אף אחד עוד לא השיג. ודוק.

ו. לעיל באות ו' התבאר בהערות לעניין ריקון השכל, שיש בזה ב' בחינות. א' שהשכל הפנימי יורד מדרגה והוא כעין השכל הטבוע בגוף, שהוא כעין השכל המצוי גם אצל הבהמה והחיה. ב' שבאמת מדרגת ההשגה הגבוהה יותר עוברת דרך ריקון השכל כפשוטו (וכעין תענית ר' זירא להשגת השכל של ארץ ישראל), כי 'איה' זה קושיה והתרוקנות, ו'מלא' זה מילוי השכל במקיף חדש. ולפי זה רוח החיים הזורמת בריאות, טבעה לנשום אוויר פנימי (בבחינת מלוא) וכדי שתוכל לנשום אוויר חדש (דהיינו מקיף חדש) היא צריכה כביכול לרוקן ולנשוף את האוויר הפנימי החוצה (דהיינו איה), ופעולה זו של חיסור ושכחה היא גופא קיום החכמה.

ז. כמובא לעיל באות י"א (וכן מבואר בהערות באות ו' באריכות) שיש ב' פעמים 'הקף' כנגד בן ותלמיד. כי יש את המקיף שנכנס לבפנים ויש את

(קַהֲלַת א) **"טוֹבֵב טוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ"** שהיא נכנסת ויוצאת לתוך הריאה וממנה, ועוד יש בְּחִינַת רוח (**אִיּוֹב** ד) שהיא **"וְרוּחַ עַל פְּנֵי יַחֲלָף"** ואיננה נכנסת לבפנים, **בְּחִינַת אוֹר הַפְּנִים** שמאיר מהשמן והלחם, שהלחם הוא המקיף שנכנס לבפנים והשמן זה ההארה שחופפת מבחוץ.

וּבְשִׁה־שְׁמָנִים שֶׁל הָרֵאָה הֵם פְּמֻזַּג הַשְּׁוֹת שאינם מתגברים זה על זה, דהיינו שבחינת תלמיד ובחינת בן מתכללים יחד באופן ממוזג ושווה כראוי, **עַל יְדֵי זֶה מְאִיר אוֹר הַפְּנִים** שהם המקיפים, **בְּבְחִינַת "לְהַצְחִיל פְּנִים מִשְׁמֹן"** שאור הפנים תלוי בשמן, **הֵינּוּ עַל יְדֵי הַשְּׁמָנִים שֶׁל הָרֵאָה** שהם במזג השווה, דהיינו שכל הבחינות מתמזגות ממש זו בזו **מְאִיר אוֹר הַפְּנִים בְּחִינַת מְקִיפִים** מחמת שהמקיף מצד עצמו הוא שווה מכל צדדיו'.

על ידי שחותכים את הרוח נכנס הרוח שהוא המקיף לבפנים

וְהִידִּים הַנ"ל שִׁישׁ בָּיִם הַחֲכֵמָה כֵּנ"ל שהם צמצום של החכמה, **בָּהֶם נִתְגַּלָּה אוֹר הַפְּנִים בְּחִינַת מְקִיפִים, שְׁהֵם בְּחִינַת הָאֶרֶת חֲרָצוֹן** כי הם מצמצמים כראוי את הארת המקיפים לכל אחד כפי מדרגתו, **בְּבְחִינַת "פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וְכו', כֵּנ"ל** שפתיחת הידיים היא הארת המקיפים, באופן שנפתח פתח ראוי שמצמצם את ההארה דרך הפתח, כמו שהולך ומבאר את מהות הפתיחה.

- המקיף שנשאר תמיד מבחוץ.
- רבינו הביא שתי פסוקים לעניין אחד (כלל ט"ז) ונראה לבאר בזה כמה בחינות בקשרי המאמר. א] שהפסוק 'טובב טובב הולך הרוח' הוא מאותו הפרק של הפסוק 'מה שהיה הוא שיהיה', כי בפסוק מוזכר פעמיים את המילה 'טובב', שזה רומז לב' פעמים 'היקף' (עיין שם ברש"י היטב שרומז גם למקיפים הימים וגם למקיפי השנים), דהיינו שתי מקיפים, מקיף רחוק ומקיף קרוב, ובוה בעצמו מבואר שהפסוק הזה מדבר על המקיפים שנכנסים לבפנים, כי הפסוק מדבר על הרוח שנכנסת ויוצאת, כמו רוח הריאה בפנים כמו שיתבאר עוד להלן. לעומת זאת הפסוק השני מדבר על הרוח שרק חולפת על הפנים ועוברת אך לא מושגת, שזה בחינת המקיף שמאיר את הארתו מבחוץ, והוא כביכול תכלית הלא נדע, שיש איהו שהיא הארה לא מושגת. ב] אך מצד שני מבואר גם להיפך ממש, שהפסוק הראשון מדבר על מדרגת משה ושלמה (עיין שם במפרשים) שהם במדרגת הבן שהוא תלמיד, אך הפסוק השני מדבר על השגת כל הנביאים שהשגתם באספקלריא שאינה מאירה, כי רוח על פני יחלוף ועובר, כי ראייתם אינה ברורה (עיין היטב במפרשים)
- עיין בהערה הקודמת, ועוד צריך להעיר שלשון זו קשורה למה שרבינו הזכיר באות ד' בעניין החליפות, כי השגת הרוח שמאירה על הפנים, היא החליפות שצריכים להיכנס לבפנים ודוק, כי על ידי השגה זו מתחלפת הרוח בעצמה.
- כי מצד אור המקיף לפני שהוא נכנס לבפנים, לא שייך בו למעלה ולמטה, והוא מאיר בשווה מכל צדדיו.

גשים טל שתיקה

הגשם שירד בחוץ והקור העז רק הוסיפו לתחושת ההתעלות שלי.

מערת הרשב"י. מירון. 3:00 לפנות בוקר, מבחינתי לא היה עוד עולם מחוץ למערה.

זה מה שקרה לי כשיישבתי לבד מול ציון הרשב"י, ליקוטי מוהר"ן פתוח מול עיניי, והעט כותב את מה שהמוח והלב מרגישים.

עוד שורה נכתבת, והלב כוסף וכותב. משתוקק וחורט עלי גיליון.

קצב זרימת המים מבחוץ התמזג עם הנחל שנבע מתוכי, הרגשתי איך כל חידוש שנכתב מתחבר למעיין אחד גדול שנובע מהאין סוף ומפכה חיים בבריאה כולה.

היד אחזה בעט, ורגעים אחר כך, ליטפה את כיסוי הקטיפה. ומהכיסוי אל הכתיבה. מהתורה אל התפילה.

הגשם התחזק והלך מהדהד בתוככי המערה, מוסיף להשראה שלי.

וכבר הפציעה איילת השחר, חודרת מעט את מעטה העבים שבחוץ.

סגרתי את הספר המאיר שמולי ונשקתי לו בחום, אספתי את הדפים שלי, דף אחרי דף, כל אחד והחידוש שבו, כל אחד מכיל מסר שהרבי שלח לי.

יצאתי החוצה נשמתי את אוויר הגליל, והוא פשוט מילא את כולי.

ומימי החידושים אל טהרת מימי המקווה המטהר של טדגי...

בנץ הזה במירון היה לי טעם אחר לגמרי, תפילה אחרת, כיסופים שנשפכו מתוכי, ותחושות קרבה כוז שהרבה זמן לא חשתי.

כל דבר טוב מסתיים מתישהו, ומעולם טבול אור אל עולם המעשה - תחנת האוטובוס בכניסה למושב, בהמתנה לאוטובוס שייקח אותי היישר אל הכולל בירושלים.

מטריה ביד אחת, ושקית - בתוכה היו מונחים דפי החידושים אותם כתבתי כל הלילה בצל העיר וקדיש - ביד השנייה.

הגשם לא ירד - הוא פשוט ניתך ארצה בזעף וכמעט שהמטריה שלי קרסה אל תוך עצמה.

אולי היו אלו ערפילי הבוקר, ואולי היו

דווקא בעת מחלתו¹:

וְזֶה בְּחִינַת מה שכתוב על התחזקות החולה ורפואתו על ידי רוחו החזקה - **"רוח איש יכלכל מחלהו** ורוח נכאה מי ישאנה"² (**משלי י"ח**) וביאור הפסוק על פי האמור לעיל - **'רוח איש' זה בְּחִינַת רוח החיים הנ"ל** שהשגת המקיפים גדלה דווקא בעת מחלתו של המנהיג, **שהוא** דהיינו רוח האיש המדוברת כאן היא **בְּחִינַת "סוכב סוכב הולך הרוח"** דהיינו השגת המקיפים העליונים, **בְּחִינַת מקיפים שמשם נמשך פרנסה וכלכלה**, **בְּחִינַת יכלכלי וכו'** שהוא לשון פרנסה **בנ"ל** - כי דווקא בעת מחלתו, לפני ההסתלקות, שצריך להשאיר חליפות אחריו בעולם, הוא צריך להמשיך מקיפים גדולים מאוד, שמשם נמשך פרנסה וכלכלה בגשמיות ורוחניות גם לאחר הסתלקותו³.

טו. כי לכאורה היה מקום לשאול ולהתפלא, עם כל הזהירות וסייג היראה, הרי לפי דברי רבינו המבוארים כאן, היה מן הראוי שדווקא בעת שהצדיק חולה, זה ירמוז על כך שכל מזגו אינו שווה ואינו יכול להאיר בבנים ותלמידים כראוי. והרי רבינו אמר תורה זו בשנה האחרונה לחייו בעת שהיה חולה מאוד בריאה. וכיצד דווקא אז גילה את מקיפיו האלו. ועיין בהערה בתחילת אות זו. ועוד עיין היטב במה שהתבאר בביאור המשולב ובהערות כאן.

טז. לפי קשרי הפסוקים עם כלל המאמר, מבואר שעיקר קושי משא העוון, והטעם למה העוונות הם הייסורים הגדולים ביותר, הוא משום שעל ידי העוון הנשמה אינה מסוגלת להתחבר עם הגוף כמבואר לעיל, ועל כן הנשמה באמת הולכת ומסתלקת, שזה כל עניין חולאי הגוף אצל רוב בני האדם, ואזי גם הגוף מתייסר ממש ביסורי צער פרידת הנשמה מהגוף. אבל עיקר מה שגורם כל זה הוא מה שהאדם הוא בבחינת רוח נכאה, דהיינו שהוא לא מכניס לעצמו מקיפים יותר גדולים שהם בבחינת 'רוח איש יכלכל מחלהו', דהיינו שאותה הרוח היא רוח של התחזקות (מלוא כל הארץ כבודו), כמבואר לעיל שכניסת המקיפים והתגלות מקיפים חדשים היא בבחינת שמחה, כי יין ישמח לבב אנוש. ועיקר משא העוון הוא הרוח נכאה של העוון מה שהאדם סוחב על עצמו לחינם את משא העוונות בדעתו יותר מהראוי.

יז. יכלכ"ל זה רמז גם למידה של 'כל', דהיינו שאז לעת מחלתו, הצדיק מתחזק במידת 'כל' כפולה, כי צריך להשפיע השפעה לדורות, ועיין בהערה הבאה.

יח. כי כל ימי חייו של האדם הוא משפיע לבניו ותלמידיו באופן כזה שהוא בצמצום לפי כליהם, אבל כאשר האדם עומד לפני הסתלקותו, אזי הדרך שהוא מחלק את כל נכסיו, הן בדרך מתנה והן בדרך ירושה. ואזי על פי רוב ההשפעה גדולה יותר מאשר מה שהשפיע לפי מידה בכל ימי חייו. ולכן דווקא בזה מרומז, שעניין מחלתו של הצדיק היא כדי שישפיע לא באופן של מזג השווה כמו כל ימי חייו, אלא השפעה שהיא באופן הרבה יותר רחב ובלתי גבולי. אלא שגם אז הוא עושה את זה באופן של "יכלכל מחלהו", דהיינו שהמחלה והשפעת הדעת והחכמה בלי גבול לא יזיקו למקבלים, וזה על ידי שהוא סותם את דבריו יותר ורק מגלה רמזים וקשרים שיתגלו מדור לדור, באופן כזה שהגילוי לא יזיק בריבוי האור. עיין היטב ליקוטי הלכות מתנת שכיב מרע ה"ג והלכות נחלות ה"ב ולא יכלנו להאריך בדבריו מחמת אריכות ביאורם.

וְזֶהוּ בְּחִינַת שם 'חַת"ד', שֶׁהוא יוצא מ**סופי תבות"י** שֶׁל המילים **פּוֹתַח אֶת יְדֶךָ, שֶׁהוא הַשֵּׁם שֶׁל הַפְּרִנְסָה** דהיינו מה שה' חותך ומחלק ושוחק את הפרנסה לכל אחד כפי צרכו, **כְּמוֹכָא** בזה בכתבי האריז"ל כמה כוונות, ומובא עוד שם ש**חַת"ך** הוא בגימטריא **שְׁתִּי פְעָמִים** המילה **רוּחַ**⁴ כמו שהתבאר לעיל שיש ב' בחינות רוח שהם ב' בחינות במקיפים, **הֵינוּ שְׂבָאֵלוּ הִידִים הנ"ל נתגלה בְּחִינַת המקיפים, שֶׁהם בְּחִינַת: סוכב סוכב הולך הרוח, בְּחִינַת: "ורוח על פני יַחֲלָה", בנ"ל** כי יד ימין מגלה את הרוח העליונה יותר שאינה נכנסת לבפנים ויד שמאל מגלה את בחינת הרוח המצומצמת שנכנסת לבפנים⁵.

וְזֶה בְּחִינַת מה שמובא במראה המרכבה העליונה שראה יחזקאל (**יְחֻזְקָאֵל י'**) **"וְיָדֵי אָדָם מֵתַחַת כְּנָפֵיהֶם"** שמתחת כנפי חיות הקודש⁶ שבמרכבה, יש בחינת ידים, והביאור בזה הוא, שהכנפיים **זֶה בְּחִינַת כְּנָפֵי תְּרָאָה שֶׁשֵּׁם סוכב הרוח, בְּחִינַת מקיפים, שְׁמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הָאָרֶת הִידִים בנ"ל** שהם מתחת הכנפים, משום שהם מצמצמים את הארתם.

השפעת המקיפים על ידי החכם ביתר שאת בזמן מחלתו בסוף דבריו אודות הריאה, רומז רבינו על אודות מחלתו בריאה, והשפעת חליפותיו

יא. בכל הצירופים האחרים המוזכרים בתורה, זה עולה דווקא מראשי תיבות, וכאן שמדבר אודות הצמצום מדבר מסופי תיבות שהם בבחינת צמצום.

יב. כי מצד מהותה ועצמותה הרוח היא אחת בלי שום חילוק ופירוד. כי מצד מה שהאדם איננו יודע, בסוף יש מענה משותף לכל מה שהוא אינו יודע, כי אף על פי שיש מקום לחלק בעניין המקיף, בין מה שהוא יודע שהוא לא יודע, לבין מה שהוא כלל אינו יודע שהוא אינו יודע, זה רק מצד הצמצום של האדם היודע, אך מנקודת מבט חיצונית כל מה שהוא לא יודע הוא אכן לא יודע. ולכן ברמת אין חילוק ברוח. אלא כל מה שכן שיי לומר שיש ב' פעמים רוח, זה רק על ידי מה שיש כזה אופן שבו 'חותכים את הרוח', דהיינו מה שהאדם שואף לתוך ריאותיו איזה רוח, והוא כולא אותה בתוכו, שאז הרוח נחלקת לשתיים. וכמו כן בעניין המקיפים שעל ידי הכנסת המקיף לבפנים, הרוח נחתכת, ועל ידי זה נוצר שבתוך מציאות הרוח יש ב' פעמים רוח. ודוק.

יג. כמבואר לעיל באות י', ולפי זה מדוקדק היטב מה שרבינו מזכיר כאן פעם נוספת את שתי הפסוקים שהזכיר לעיל.

יד. עיין לעיל אות ד' בתחילתה על עניין החיות המוזכרים שם, ולפי זה ראה לבאר כאן כל העניין ואכמ"ל.

הקונטרס יופץ

בעז"ה בקרוב

בזהירות את הדף הראשון.

עיניי חשכו...

הדיו הכחול היה מרוח על כל הדף כמו יצירה של צבעי גואש של בני הפעוט.

מבט נוסף אל תוך השקית גילה שהיצירה הזו חוזרת על עצמה גם בדפים הבאים.

החזרתי את הדף לשקית, סגרתי אותה, ועצמתי את העיניים.

שתקתי.

הכאב היה עמוק כל כך, עד שנאלמו המילים. לא הייתה לי דרך להביע את התחושות שלי.

ושתקתי.

החום של המערה חזר אלי, וראיתי את עצמי יושב מול הליקוטי מוהר"ן, והדפים שאינם.

המילים שפרחו, האותיות שנמרחו עלו בעיני רוחי, וצרבו את

נשמתי.

ואז נזכרתי.

נזכרתי בשתיקה.

שמעתי קול שלוחש לי:

"שתוק! כך עלה במחשבה..."

מתוך השתיקה, יצא מתוכי דיבור, דיבור של שתיקה -

"אבא. אין לך מושג כמה כואב לי. כמה אני מרגיש שאיבדתי משהו שהיה חלק ממני. אני מרגיש שחלק מהלב שלי התנתק".

נשמתי עמוק והמשכתי לדבר:

"אבל למרות זאת אבא, למרות הכאב הרי אני הולך עם התורה, והכאב שלי מונח בתוכה. הסיפור שלי נכתב בין שורותיה, גם כשהאותיות פרחו מהגווילים".

פתחתי את העיניים והבטתי שוב בשקית הנוטפת, הסתכלתי מהחלון אל השמים הקודרים שמעלי.

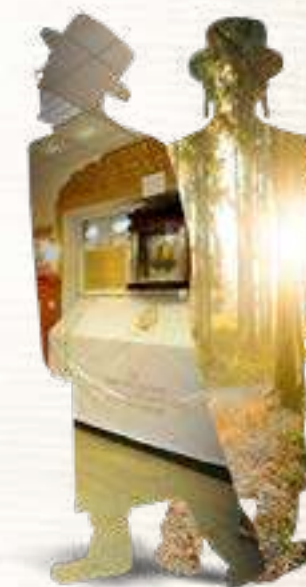
וחייכתי.

השכל שלי התרוקן - זה הזמן לקבל מקיפים חדשים.

מקיפים של שתיקה...

טיול במסילות
הנפש הפנימיים
של ההולכים עם
התורה

הנחל האש

הוא גדל כילד פרא בגבעות הרי השומרון,
בבית שבו ברסלב הייתה יריגושים,
נסיעות לקברי צדיקים והפצות. אבל
דווקא בישיבה, בין דפי הליקוטי מוהר"ן,
הוא גילה שהמפתח חסר לו.

זהו מסע מרתק של אברך צעיר שביקש
להפוך את האורות – לכלים, ואת
ההתלהבות – להקשבה עדינה לרמזים
אותם רבינו שולח לו באופן אישי.

הסיפור של אבא שלי הוא
המסע אל הלב האש שלי. אבא
היה אדם אדום בשר ודם, ילד
אש, אשן אש. זה היה
זמן רב שהיה אשן אשן
אשן. זה היה אשן אשן
אשן. זה היה אשן אשן
אשן.

הקושי הטבעי שמאן לעזוב את ארץ
ישראל, אבל הרב שהדריך אותו אמר
לו בעיניים לוחטות – 'אומן עצמה
קדושה בקדושת ארץ ישראל'.

כילד, זה תפס אותי חזק. הייתי
חי את ההתלהבות של הקדושה
הזו. עוד לפני שאבא התחיל לנסוע
לאומן, הייתי שומע על חברים
שאבא שלהם נסע לאומן והייתי
מקנא, רוצה גם, דוחף את אבא שלי
לנסוע שוב ושוב, עד שלפעמים
הרגשתי שאני זה שגורר אותו לשם
ולא להיפך.

האווירה בבית הייתה של תיקוני
הכללי, של הפצות, של התקשרות
לצדיק דרך פעולות מעשיות. אבל

עבור אבא שלי, ההתקרבות
הזו הייתה הצלה רוחנית, אבל
היא הייתה צבועה בצבע מאוד
מסוים. הוא סחב איתו, ככל הנראה,
טראומות שהיו לו בעברו מלימוד
שכלתני מדי, ולכן הברסלב שהוא
אימץ – ושאותה הנחיל לנו – הייתה
ברסלב של 'חוויה'. עבודת השם
מעשית, חזקה, פיזית. לא משהו
פנימי בנפש, או עיוני בספרים.

חלק טבעי מזה היו הנסיעות
לאומן בכל מחיר. אני זוכר סיפורים
על הנסיעות הראשונות שלו, איך הוא
התגלגל באוטובוסים באוקראינה,
סחב כמויות אוכל מהארץ, העיקר
להגיע לציון. מנגד היה לו את

בין ספרים שנמצאים בגניזה. פשוט
נולדתי לתוך זה.

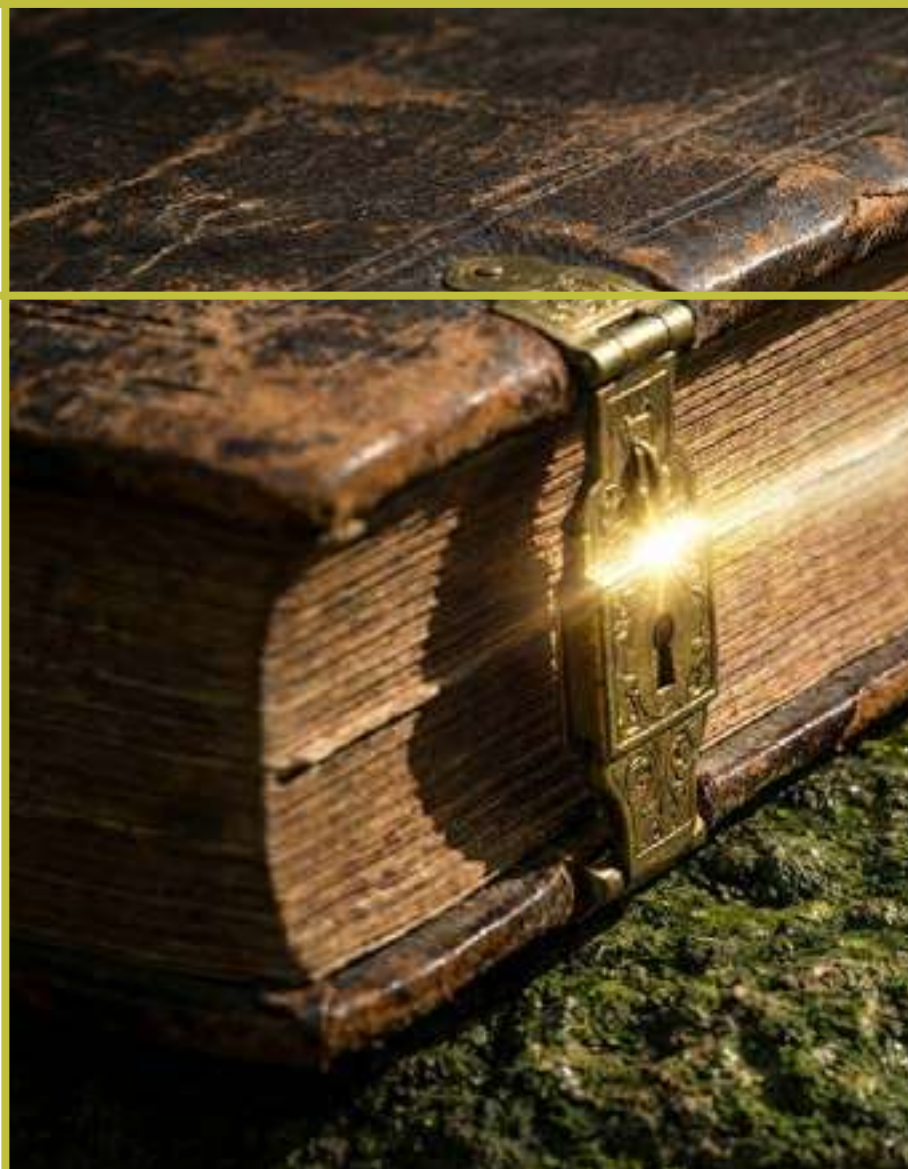
רוב שנות ילדותי עברו בגבעה 851
שליד היישוב איתמר, המקום ממנו
צמחו 'נערי הגבעות'. שם, בין רוחות
פרצים, לבין קדושה שאפשר למשש
בידיים – עוצבה נפשי ברוך מהול
ביצר של חיפוש.

הסיפור של אבא שלי הוא המפתח
להבנת הילדות שלי. אבי התקרב
לרבינו כשהייתי ילד קטן ממש, בערך
בן שלוש. זה קרה דרך רב שהיה מגיע
לדרוש אצלנו בישוב. דמות סוערת
ומלאת להט שהסתובבה אז בשומרון,
ולקחה אנשים לקברי צדיקים
ולנסיעות לאומן.

כילד
ברסלב שלי
יריגושים

אם הייתם פוגשים אותי כילד,
כנראה הייתם רואים דמות קטנה,
מאובקת ונמרצת – שרצה בין הגבעות
של הרי השומרון.
לא הייתי צריך 'לחפש' את ברסלב.
לא עברתי משבר פנימי שהוביל אותי
אליו, ולא חיפשתי את האמת בנבירה

הנחמה האלוהית

הי"ד נאמר בחז"ל, יוצא
אחריהם אלוהים
והוא יאמר אלמלא
אפי' הלא החמה. אפי' שוכר
האלהים היה, אפי' הנסיעה
אפי' הצדיקים. זה היה אפי' ש
שם אפי' השם.

פנינה התגלית: קשר חדש על ידי העיון

של לימוד פנימי. שם, במסגרת הלימוד, נחשפתי לראשונה לגישה של 'לטייל בתורתו', ופתאום הרגשתי שמצאתי את המפתח. נפתחה לי הדרך לאינסוף של תורת רבינו.

מפעם לפעם הגיעו משפיעים לכוון אותנו, אחד מהם היה אומן של שאלות. הוא לא היה מניח את הדברים כמובנים מאליהם, אלא הוא תמיד היה פותח כיוונים בסימני שאלה - מערער את הביטחון השטחי כדי לבנות הבנה עמוקה יותר, "אולי זה ככה? ואולי הכוונה לזה?"

הוא לימד אותנו לגשת לליקוטי מוהר"ן בגישה של אדריכל. לבנות מהלכים עמוקים, באמצעות קשרים סמויים, אלו היו השיעורים העמוקים ביותר, שיעורים שהיו צלילה לאינסוף. מתחילים בנקודה מסוימת, ואז השיעור היה 'עף לכל

ייקח את הספר הזה, את ה'ליקוטי מוהר"ן' שמונח בארון הספרים, ויפתח לי אותו באמת.

אמרתי לחבר באותה תקופה משפט שאני זוכר עד היום: "אין לי שום דבר נגד האורות והשיחות, אבל אני רוצה לדעת ללמוד ליקוטי מוהר"ן. אני רוצה לדעת מה רבינו אומר לי אישית..."

הייתה לי תחושה עמוקה שבספר הזה טמון וגנוז מסר ומכתב אישי מרבינו - אליי.

אבל המכתב הגנוז הזה היה כתוב בשפה שלא ידעתי לקרוא. הייתי קורא את המילים, והן היו נשארות חיצוניות. ידעתי שיש שם סוד, שיש שם מבנה, אבל לא היו לי את המפתחות להיכנס פנימה.

הרגשתי שאני עומד מול ארמון נפלא, רוקד בחצר, אבל לא מצליח למצוא את הדלת להיכיל של המלך.

השינוי הגדול, זה שהפך את הקערה על פיה, קרה כשהגעתי לשיבת רמת גן. היה זה ממש לאחר ראש השנה של שנת הקורונה - תשפ"א. זכיתי לנסוע בתחילת חודש אלול לאומן, וכך נכנסתי לשיבה מלא בתשוקה למצוא את מפתח הקסמים להיכנס לארמונות של ליקוטי מוהר"ן.

הגעתי לשם ופגשתי עולם חדש

אלה הן הנהגות
הנהגות הנהגות
אחריהם נאמר חז"ל

פנינה האורות של אהבת ישראל

התחנה הבאה במסע שלי הייתה

הספרים? הם היו שם, אבל הם היו סגורים. אבא שלי היה צריך "כלים" כדי לגשת למילים שכתובות בהם, וכלים כאלו לא היו אז. הלימוד נתפס כמשהו שיכול לכבות את האש, והרי האש הייתה העיקר.

אבל עמוק בפנים, מתחת לילד הפרא שרץ בגבעות, התחיל לנבוט בי רצון אחר. רצון להבין. לא רק לצעוק את המילים, אלא לדעת מה הן ואומרות.

חצי מהשיבה הייתה נוסעת בראש השנה לאומן, גם מרבני השיבה. הכל היה סביב ההתקשרות לרבינו - סביב הלב.

אבל בתוך כל הרעש הקדוש הזה, התחלתי להרגיש רעב מסוג חדש. הייתי יושב בשיעורים, שומע דיבורים נפלאים, עצות, חזיונים. הכל היה טוב ויפה, אבל הרגשתי שאני מרחף מסביב. הרגשתי שאני רוצה שמישהו

לטייל בעין העדשה

הבער אותה בלבי

בערב ראש חודש שבט התקבצו אלפי חסידי ברסלב מכל רחבי הארץ לאירוע הענק של **סיום ליקוטי הלכות**, שהתקיים בהיכלי אוניו ברוב פאר והדר.

גם בלטייל בתורתו נערכו מבעוד מועד לאירוע הגדול, והכינו עבור כלל אנ"ש והבאים **דוכן מיוחד ומרשים**, שבו הוצגו לחלוקה כל החוברות וחומרי הלימוד על התורה הזמנית בעיון וגם החוברות מכלל התורות שנלמדו במהלך השנים.

הדוכן היה פעיל ושוקק לאורך כל האירוע, כאשר זרם בלתי פוסק של משתתפים עבר, עיין ולקח ממגוון חומרי הלימוד המיוחדים של לטייל.

בסיום האירוע, ולאחר ספירת מלאי, נחשפנו לנתון המדהים הבא בתוך **מספר שעות בודדות בלבד חולקו כ- 11,500 חוברות** - אשרינו!

קחו מזמרת הארץ

בליל עשרה בטבת, יומא דהילולא של **מוהרנ"ת זיע"א**, התקיים בשיבת זמרת הארץ שבקריית ארבע **יום עיון מיוחד וראשון מסוגו**, לבחורים מהציבור החרד"לי שהגיעו מכל רחבי הארץ.

יום העיון הוקדש לשאלה: כיצד ניגשים ללימוד ליקוטי מוהר"ן בעיון.

במהלך היום נשמעו שיעורים מפי ראש הישיבה **ר' דן ליניזון**, שיעור מרכזי על יסודות הח"י כללים מפי **ר' יהושע קליין**, ולאחריהם פאנל מעשי עם **הרבנים ר' ישי פרידמן, ר' חיליק פראנק ור' דן ליניזון**, שפתחו שערים ונתנו כלים פרקטיים ועצות לעובדא ולמעשה גולת הכותרת הייתה **סדר לימוד מעשי בקבוצות**, שבו ישבו המשתתפים לשעה של לימוד בעיון - שעה שנגמרה מהר מידי...

לסיום התקיימה **סעודת הילולא, ניגונים וריקודים** עם בעל המנגן **ר' דוד דגן** - ריקודים של שמחה גדולה והודאה על הזכות אשרינו שיש לנו **ספר קדוש כזה**...

לעזוב את תורה ז'??!

רק עכשיו התחלנו להבין!

ממשיכים ביתר שאת וביתר עוז...
עכשיו זה הזמן!

פרויקט
המבחן
הגדול
חוזר!

פרויקט
'לחדש'
בתורתו'
חוזר!

הגורלות עכשיו!

היכוננו! עקבו אחרי ההודעות

04.627.7313

lb046277313@gmail.com